

A jelentést írta: Szabó Zoltán

Az őt felülvizsgáló személyek:
Kaposi Judit
Lőránt Zsolt

JELENTÉS A

"PLÓZER ISTVÁN"

**VÍZ ALATTI BARLANGKUTATÓ
SZAKOSZTÁLY**

Szabó Zoltán

1998. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Tartalom

A jelentést írta: Szabó Zoltán

TARTALOM.....	2
AZ 1998. ÉVES MUNKÁK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁBAN RÉSZT VETTEK:	4
FELTARÓ KUTATÁSOK.....	4
Kaposi Judit.....	4
TUDOMÁNYOS MUNKÁK.....	5
Lóránt Zsolt.....	5
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK.....	5
Nyerges Attila.....	5
FOTO ÉS FILMDOKUMENTÁCIÓ KÉSZÍTÉSE.....	6
TAPOLCAI MÉRŐÜZEM.....	7
A fényképeket készítették:	
Borzsák Péter.....	9
Nyerges Attila.....	
Szabó Zoltán.....	
Tihanyi Tibor.....	
AZ 1998. ÉVI TAPOLCAI MÉRŐÜZEM TARTALOM SZERINTI ÖSSZEFOGLALÁSA.....	10
FELTARÓ KUTATÁS.....	10
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK.....	11
CSOPORTÉLET.....	12
KUTATÁSOK A TAVAS-BARLANGBAN.....	13
A KÓRHÁZ- ÉS A TAVAS-BARLANG KÖZTI ÖSSZEFÜGGÉS VIZSGÁLATA VÍZNYOMJELZÉssel.....	15
KUTATÁSOK A KÓRHÁZ-BARLANGBAN.....	17
A RÁKÓCZI I. SZ. BARLANG KUTATÁSA.....	18
A KOSSUTH-BARLANG TOVÁBBKUTATÁSA.....	21
A SZARVAD-ÁRKI-BARLANG KUTATÁSA.....	23
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK.....	25
TAVASBARLANGI TÉRKÉPKIEGÉSZÍTÉSEK.....	25
A BUVÁROK-TERMÉNEK FELMÉRÉSE.....	25
A ROVID ÁRSÓ-BARLANG FELMÉRÉSÉNEK KEZDETI LÉPÉSEI.....	25
AZ ÖDÖS-BARLANG.....	25
A RÁKÓCZI I. SZ. BARLANG VÍZ ALATTI SZAKASZAINAK FELMÉRÉSE.....	26
A RÁKÓCZI I. SZ. BARLANG VÍZ ALATTI SZAKASZAINAK FELMÉRÉSE.....	27
A RÁKÓCZI I. SZ. BARLANG VÍZ ALATTI SZAKASZAINAK FELMÉRÉSE.....	33
A RÁKÓCZI I. SZ. BARLANG VÍZ ALATTI SZAKASZAINAK FELMÉRÉSE.....	35

Plózer István Víz alatti Barlangkutató Szakosztály
1999 Szeptember

TARTALOM	2
AZ 1998. ÉVES MUNKATERV ÉRTÉKELÉSE	4
FELTÁRÓ KUTATÁSOK.....	4
TUDOMÁNYOS MUNKÁK	5
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK	5
BIBLIOGRÁFIAI MUNKÁK.....	5
FOTO ÉS FILMDOKUMENTÁCIÓ KÉSZÍTÉSE	6
TAPOLCAI MERÜLÉSEK	7
RÁKÓCZI-BARLANGI MERÜLÉSEK	9
AZ 1998. ÉVI TEVÉKENYSÉG TARTALOM SZERINTI ÖSSZEFOGLALÁSA	10
FELTÁRÓ KUTATÁS	10
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK	11
CSOPORTÉLET	12
KUTATÁSOK A TAVAS-BARLANGBAN	13
A KÓRHÁZ-, ÉS A TAVAS-BARLANG KÖZTI ÖSSZEFÜGGÉS VIZSGÁLATA VÍZNYOMJELZÉssel	15
KUTATÁSOK A KÓRHÁZ-BARLANGBAN	17
A RÁKÓCZI 1. SZ. BARLANG KUTATÁSA	18
A KOSSUTH-BARLANG TOVÁBBKUTATÁSA	21
A SZARVAD-ÁRKI-BARLANG KUTATÁSA	23
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK	25
TAVASBARLANGI TÉRKÉPKIEGÉSZÍTÉSEK	25
A BÚVÁROK-TERMÉNEK FELMÉRÉSE	25
A RÖVID ALSÓ-BARLANG FELMÉRÉSÉNEK KEZDETI LÉPÉSEI	25
AZ ODK-S BARLANG	25
A RÁKÓCZI 1.SZ. BARLANG VÍZ ALATTI SZAKASZAINAK FELMÉRÉSE.....	26
A RÁKÓCZI 1-ES BARLANG	27
A BARLANG 2.SZ TAVA ALATT HÚZÓDÓ JÁRATOK LEÍRÁSA.....	33
A TAPOLCAI TAVASBARLANG - AZ MHS JÁRAT	36

Az elmúlt évbe beérkezett kutatási munkák végrehajtását alapvetően az akadályozta meg, hogy az egyes beérkezett területekre, objektumokra rendelkezésünkre érvényes kutatási engedéllyel vagy ovis. A tervezett új kutatási területek nagy részénél az egyes felügyeleti szervekkel való egyeztetés, valamint az objektum kutatására való felkészülés lassította, ill. akadályozta meg a hatáskörünk kiterjesztését.

FELTÁRÓ KUTATÁSOK

Az Esztramosi-Rákóczi I. sz. barlang kutatása

A tervezett tevékenységek februárban kezdődtek. Első lépésként megkezdődött a barlang víz alatti szakaszának felismerésének, melynek beérkezett időmért az év végéig sikerült befejezni. A felmérés során számos továbbkutatási lehetőség nyomára bukkantunk, melyek vizsgálását megkezdjük, s eredményeit ismertetjük.

A Molnár János-barlang kutatása

Elsőként kiadalmánkat ideig is folytatódott. A barlangot -mint kiderült- illegálisan feltároló ill. kezelő szerv folyamatos karbantartó munkálatokra hivatkozva megtiltotta a merüléseket, további kéréseinket elutasította is elutasítva. A részben barlang nem kevés karbantartás. Ősszel azonban sikerült szándékainkat egyeztetni Kalinovits Sándorral, kinek feladata a barlangban különböző karbantartási munkálatok elvégzése. Legnagyobb örömeinkre ma egy jó kapcsolatot örövendhetünk, s előzetes egyeztetéssel megfelelő felügyelet mellett látogathatjuk a barlangot.

A Szalicsi-források vizsgálata

A barlang kutatásait a jövő évben kezdjük, megfelelő szakmai és technikai felkészüléssel.

A Kocsárd-barlang ismertetése

Az elmúlt évben a barlanghoz hivatalosan egy helyi kovácsipari formájában állítottak fel a barlangot, melynek felmérését a tábor munkatársainak, és a barlangot felmérésére felkészült munkások.

AZ 1998. ÉVES MUNKATERV ÉRTÉKELÉSE

Az elmúlt évbe betervezett kutatási munkák végrehajtását alapvetően az határozta meg, hogy az egyes betervezett területekre, objektumokra rendelkezünk-e érvényes kutatási engedéllyel vagy sem. A tervezett új kutatási területek nagy részénél az egyes felügyeleti szervekkel való egyeztetés, valamint az objektum kutatására való felkészülés lassította, ill. akadályozta meg a hatáskörünk kiterjesztését.

FELTÁRÓ KUTATÁSOK

Az Esztramosi Rákóczi 1.sz. barlang kutatása

A tervezett tevékenységet februárban kezdtük. Első lépésként megkezdtük a barlang víz alatti szakaszainak feltérképezését, melynek betervezett ütemét az év végéig sikerült befejezni. A felmérés során számos továbbkutatási lehetőség nyomára bukkantunk, melyek átvizsgálását megkezdtük, s eredményeit ismertetjük.

A Molnár János-barlang kutatása

Elszánt küzdelmünk idén is folytatódott. A barlangot –mint kiderült- illegálisan felügyelő ill. kezelő szerv folyamatos karbantartó munkálatokra hivatkozva megtiltotta a merüléseket, további kérelmeinket előre is elutasítva. A fővárosi bűvárok nem kevés bánatára. Ősszel azonban sikerült szándékainkat egyeztetni Kalinovits Sándorral, kinek feladata a barlangban különböző karbantartási munkálatok elvégzése. Legnagyobb örömünkre ma egy jó kapcsolatnak örvendhetünk, s előzetes egyeztetéssel megfelelő felügyelet mellett látogathatjuk a barlangot.

A Szalajka-források vizsgálata

A barlang kutatását a jövő évben kezdjük, megfelelő szakmai és technikai felkészültség birtokában.

A Kossuth-barlang továbbkutatása

Ebben az évben a tavalyihoz hasonlóan egy hetes kutatótábor formájában folytattuk a kutatásokat. Lényeges különbségek javarészt a tábor munkaerejében, és a költségek finanszírozottságában adódtak.

További akadályokat jelentett a munkánkat figyelemmel kísérő szervek, és személyek tevékenysége.

Bakonyi víznyelők vizsgálata

Munkatervünk ezen pontját különböző indokok támasztják alá. Legfontosabb, hogy szakosztályunk összetétele szakmai felkészültség, érdeklődés és elhivatottság szempontjából nem homogén. Többünk rendelkezik hosszabb-rövidebb barlangász múlttal, így érdeklődési körünk a mai napig is kinyúlik a száraz barlangok világába. Munkánk során e tevékenység nem csak szakmai érdeklődést, hanem a nagyobb igénybevételű víz alatti munkák mellett kikapcsolódást is jelent. „Acheronos” korunkban 9 éve megbontott barlangot kerestünk fel elsőként, száraz programunk beindításaként.

Gázbarlangjaink átvizsgálása

Munkánkat a Róka-hegyi-barlang szondázása kapcsán kezdtük volna el, azonban ezt egy szerződés megvalósulatlansága miatt későbbre kell halasztanunk.

TUDOMÁNYOS MUNKÁK

A tapolcai barlangok vizsgálatának folytatása

A napjainkra 95%-ban víz alatt húzódó járatokban további megfigyeléseket végeztünk. Ezen adatok továbbra is csak adatok, értékelhetőségükhöz további adatok gyűjtése szükséges.

Gázbarlangok légnemű kitöltésének vizsgálata

E tevékenységünk megfelelő biztonsági rendszerek megteremtését igényli. A fenti okokból kifolyólag azonban ez később kerül napirendre.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

A hiányzó víz alatti térképek pótlása

E speciális körülmények között történő dokumentálás elsajátítása egyre inkább lehetővé teszi a korábban nem megfelelően, vagy egyáltalán nem dokumentált barlangok felmérését, állapotának felmérését, fotózását, filmezését. Kutatási területeinken megkezdjük az egyes barlangok víz alatti szakaszainak felmérését, újra felmérését.

BIBLIOGRÁFIAI MUNKÁK

Elkezdjük a magyarországi víz alatti barlangkutatás ill. a vízzel kapcsolatban álló barlangokban folytatott mindennemű kutatások összegyűjtését. Az adatok egy ún. szifonkataszter alapját képezik. Az anyag szórványos információhalmaz, részletét jelentésünkben nem közöljük. Értékelhető részletét a feldolgozottságnak jövőre közlünk.

FOTO ÉS FILMDOKUMENTÁCIÓ KÉSZÍTÉSE

Fényképek készítésével kapcsolatban különösen nagy bajban vagyunk. Nincs fényképezőgépünk. A felszínen készítendő naplófotók elkészítése is nehézkes, ugyanis éppen elegendő az ember keze ügyében az a felszerelés, amivel a víz alá megy. Így fotóink nagy részét erre a célra megkért, felkért, vagy önállóan vállalkozó fotósok készítették. Filmdokumentációink elkészítésében következő epizódként a Rákóczi-barlangot örökítettük meg.

Pereziényi Dalma
Simon Erőse
Szikszai László
Zengő Beáta

Április 10-13

A Tavas- és Kórház-barlangban egyaránt dolgoztunk. A Tavasbarlangban főként túra- ill. gyakorlati méréseket végeztünk. A Kórház-barlangban megkezdjük a továbbkutatás és a terem feltérképezésének előkészületeit. Bejárjuk az elfolyó ágakat, és megállapítottuk hogy bizonyos nagyobb járatrendszerbe juthatunk. Ezt egy kísérleti jellegű víztesztel is alátámasztottuk. A tábor végén egy bontást is végeztünk a jobb 1. végponton.

Május 15-19

Szakásos Tavas-barlangi méréseinken kívül folytattuk a Kórház-barlang továbbkutatását. Az elmúlt alkalommal kibontott végponton továbbkúszva kb. 20 méter új járatot sikerült feljárni. Megállapítottuk, hogy az új folyosó a Malom-tó irányába vezet. Bejárás és tisztítás közben előidéztünk nyomairező anyagok (szappan, kenet), illetve fém jelzőt meg a Tavasbarlang vízében. Megkezdjük a terem feltérképezését. Felmeresre került a terem függőleges gerincvonala, valamint a víz alatti járatrendszer. A járatok vízszintje alaptelítettség.

TAPOLCAI MERÜLÉSEK

Január 30-31

Barlangkutató ismerősök, barátok, barlangi búvárok részvételével jambori hétvégét rendeztünk. A találkozót jó hangulat jellemezte. A megjelentek részére lehetőséget biztosítottunk légzőkészülékes merülésre a barlang tavaiban.

Részt vettek: a Plózer István Víz alatti barlangkutató Szakosztály, valamint:

Bolyán Judit
Elekes Balázs
Görög András
Hlavács Judit
Kaposi Judit
Makra Imre
Nyerges Attila
Pereszlényi Dalma
Simon Erzsó
Szikszai László
Zengő Beáta

Április 10-13

A Tavas- és Kórház-barlangban egyaránt dolgoztunk. A Tavasbarlangban főként túra-, ill. gyakorló merüléseket végeztünk. A Kórház-barlangban megkezdtük a továbbkutatás és a terem feltérképezésének előkészületeit. Bejártuk az elfolyó ágakat, és megállapítottuk hogy bontással nagyobb járatrendszerbe juthatunk. Ezt egy kísérleti jellegű vízfestéssel is alátámasztottuk. A tábor végén egy bontást is végeztünk a jobb 1. végponton.

Május 15-19

Szokásos Tavas-barlangi merüléseinken kívül folytattuk a Kórház-barlang továbbkutatását. Az elmúlt alkalommal kibontott végponton továbbkúszva kb. 20 méter új járatot sikerült feltárni. Megállapítottuk, hogy az új folyosó a Malom-tó irányába vezet. Bontása és festése közben előidézett nyomjelző anyagok (iszap, KmnO_4 oldat) nem jelent meg a Tavasbarlang vizében. Megkezdtük a terem feltérképezését. Felmérésre került a terem függőleges gerincvonala, valamint a morfológiailag indokolt szinteken a 4 égtájias tájolású alapfelvételezés.

Október 9-12

A Kórház-barlangban a tó bejáratának környezetét kitágítottuk, hogy a későbbi merülések során a beöltözés, és a felszerelés összekészítése ne okozzon problémát az előkészületekben. A bejárat így kényelmesen, beöltözve megközelíthető. A Tavasbarlangban további szakaszokat köteleztünk be. Az Ementáli felé vezető járatban erős feltöltődöttség miatt nem tudtunk beúszni, ez azonban egy kerülőjáratral megkerülhető lesz. Folytattuk az MHS járat bekötelezését. A Nagyteremből a Nagy-termi kuszoda felé egy nagyobb körjárat elején az MHS járat bevezető szakaszának irányába tartottunk.

Október 23-28

Nagy létszámú rendezvény került lebonyolításra. Három török nemzetiségű barlangász-búvár kollégának barlangi búvár tanfolyamot rendeztünk. Az oktatást a Kórház-barlang termeiben tartottuk, a gyakorló merülésekre a Tavasbarlangban került sor.

Vendégeink: Haluk Yurdakul

Orkum Peksen

Tulga Sener

Mindhárman sikeres vizsgával utazhattak haza.

December 18-20

Tavasbarlangi programok, meghívott vendégekkel. Folytattuk az MHS-járat kötelezését. Egy apró iránytévesztéssel visszajutottunk az MHS Pöcei-főtermébe, így egy viszonylag hosszú körjárat úszható végig, visszafelé a víz aránylag tiszta. Sikerült összeúszni a Meteor-ág, és a D-i körjárat közti omladékos átjárót. Ezzel a manőverrel egy kb. 185 méter hosszú kör túra úszható. A Nagy körjáratból a labirintus felé újabb 30 méter kötél került beépítésre. Vendégünk volt Kalinovits Sándor és Szebeni Lehel.

RÁKÓCZI-BARLANGI MERÜLÉSEK

Március 20-22

Az első alkalom. Ez alkalommal megkezdjük az előkészületi munkákat a későbbi felmérésekhez. Szemrevételeztük a merülési helyeket, a vízbeszállási körülményeket. Két merülést hajtottunk végre azokban a járatokban, amiről kielégítő mennyiségű információ állt rendelkezésünkre. Ezekről a szakaszokról filmfelvétel is készült, melyet jelentésünkhöz mellékelünk.

Április 3-5

Folytattuk a felmérés előkészítési munkáit. A poligonzsinór itt egyben a beépített vezetőkötél is, így mérhető szakaszokat hoztunk létre. Kötél került a Maróthy-, a László-ágba, az ún. -40-es kútba, a -19-es kútba, és a Vörös-tenger-ágba. Folytattuk a video dokumentáció készítését. Ekkor tűnt fel először a 19-es alján induló oldalág.

Április 17-19

Megkezdjük a beépített poligonhálózat felmérését. A meglehetősen opálos vízben a látótávolság 3-5 méter volt, így csak az irányok rögzítésére volt lehetőség.

Május 1-3

A Hágó-kupával egybekötve a kiszállást folytattuk a térképezést. A beépített kötelek hossza 110 méter.

November 26-29

A felmérés szempontjából a legnagyobb kihívásnak kezdettől fogva a -40-es kút tűnt. Ez abból adódott, hogy a kút maga nem teljesen függőleges. A legegyszerűbb megoldás, ami a teljes hossz függőzését jelenti, nem volt kivitelezhető. Szükség volt tehát a függőzések közötti átkötések megépítésére. Első nap ezen kívül a 19-es alján lévő oldalág átvizsgálása közben kb. 15 métert jutottunk előre. Elkezdjük a rajzolást, közben újabb továbbjutási lehetőségekre bukkantunk. Második nap az új részben további 15 métert jutottunk előre, a végpont egy meredeken felfelé induló akna. A Vörös tenger ág végpontján eddig nem találtunk továbbjutási lehetőséget.

December 30

A legutóbb feltárt, és komoly lehetőségekkel kecsegtető járat átvizsgálását hajtottuk végre. Az erősen felkavarodott vízben nem lehetett meggyőződni a körülményekről, de a merülés során a főte mindenhol bezáródni látszott.

Az 1998. Évi tevékenység tartalom szerinti összefoglalása

FELTÁRÓ KUTATÁS

Kutatások a Tavasbarlangban

Az idegenforgalmi szakaszok kivételével ma már csak víz alatt bejárható barlang végpontjai csak nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem közelíthetők meg. A víz áramlásával kapcsolatos megfigyeléseink azonban rámutatnak arra, hogy mely régiókban érdemes továbbjutással próbálkozni. Így a feltáró kutatásra irányuló megfigyeléseinket főleg a barlang északi és délkeleti régióira koncentráltuk.

A Kórház-, és a Tavas-barlang közti összefüggés vizsgálata víznyomjelzéssel.

A két barlangban párhuzamosan végzett kutatások során napirendre került a Kórház-barlangból kiáramló víz sorsának tisztázása. A cikkben ismertetjük a víznyomjelzés előzményeit, ill. eddigi eredményét.

Kutatások a Kórház-barlangban

A Forrás-teremben mint kiderült, további szakaszok feltárására az ún. elfolyó ágakban számíthatunk. Két megközelítőleg egy irányba haladó járat végpontjain elfolyó víz megfestésével kiderült, hogy azok egyike eddig ismeretlen barlangrendszerbe csatlakozik. A járat megbontásával eddig kb. 20 m hosszúságban sikerült előre jutni.

A Rákóczi 1. sz. barlang kutatása

A barlangról eddig készült dokumentációk felkutatása és a térképezési munkák eredményeként számos olyan területre bukkantunk, mely eddig ismeretlen volt, és bejárásuk utat nyithat az 1. tó irányába vezető barlangrendszerbe, valamint a közelmúltban feltárt 2. Omlás-barlangja felé. Sajnos, a nagy mennyiségű agyag és a meddőből származó törmelék több ponton akadályozza a továbbjutást.

Kossuth-barlang

Idei kutatótáborunk fő célja az volt, hogy a végpont megközelítése biztonságos legyen, egy esetleges mentés kivitelezhető legyen, illetve megfelelő dokumentáció álljon rendelkezésre a későbbi feltáró munkák folytatásához. Sajnos, a betervezett munka végrehajtását számos tényező akadályozta. Kiváltképp létszámihiánnyal küzdöttünk, mely mind a segítségben, mind a merülésre alkalmas búvárok létszámában is megnyilvánult.

Országjáró Diákok Köre tagjaiból az akkor barlangos érdeklődésű emberek is részt vettek a munkában. Régebbi ismerősök, túratársak, illetve más csoportok tagjainak bevonásával éjt nappallá téve dolgoztunk az egyébként nehezen megmozgatható, de nagy mennyiségű kitöltés eltávolításán. Eddig jelentős eredményt nem sikerült elérni, de a barlang szelvénye meglepően nagy méreteket kezd ölteni.

Fotózás, filmzés
Még mindig csak kísérleti jelleggel ugyan, de így is nagy mennyiségű nyers felvételt készítettünk a Rákóczi-barlang bejárása közben.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

Tavasbarlangi térkép-kiegészítések

A Plecotus Barlangkutató Csoport által készített 1:100 méretarányú felvételezés alapul szolgál a morfológiai kiegészítések elkészítéséhez. Idén főként a barlang DK-i szakaszaiban történtek ilyen jellegű dokumentációs munkák.

A Búvárok-termének felmérése

Megfelelő vezetőkötél beépítések után, megközelítőleg a tavaj ismertetett módszerrel sikerült egy alapfelvételt készítenünk, mely a későbbi felmérések alapját képezi.

A Rákóczi-barlang felmérése

A KöM Barlangtani Osztály megbízásából az Aggteleki Nemzeti Park támogatásával megkezdtük a Rákóczi 1. sz. barlang 1. tava alatti barlangrendszer komplex dokumentációjának elkészítését. A rendelkezésünkre álló idő alatt a régebbi dokumentációk alapján betervezett szakaszt sikerült felmérni, azonban a korábbi térképeken nem szereplő járatokkal együtt a felméréndő szakaszok további 1/3-át képezik a felmérteknek.

A Rövid Alsó-barlang térképezése

Szintén a Barlangtani Osztály megbízásából megkezdtük az 1982-ig 1 km hosszúságban megismert 16 szifont magában foglaló barlang felmérését. A megbízás szerint a térképet a 7. szifonig készítjük el. Ezt az indokolja, hogy az Amphora Búvár Klub korábbi tapasztalatai szerint búvárfelszereléssel az említett szifon nem járható.

A Szarvad-árki ODK-s barlang

Az elnevezés eredete a barlangot kutató brigád összetételével kapcsolatos. Szakosztályunk tagjain kívül ugyanis a feltárásban a középiskolákban működő

Országjáró Diákok Köre tagjaiból az akkor barlangos érdeklődésű emberek is részt vettek. A munka során a barlangról komplex dokumentációt készítettünk. Cikkünkben régebbi leírások is szerepelnek.

A Tavas-barlang: az MHS-járat

A barlang K-i és DK-i régióit alkotó járatok ideális terepül szolgálnak túramerülésekhez. Módszeres bejárása közben kisebb körjáratot köteleztünk be, melyről a cikk ismerteti a teljes szakasz túrakalauz jellegű leírását.

Fotózás, filmezés

Még mindig csak kísérleti jelleggel ugyan, de így is nagy mennyiségű nyers filmanyagot készítettünk, főként a Rákóczi-barlang bejárása közben.

CSOPORTÉLET

A cikk ismerteti a szakosztály részletes éves programnaptárát, kiemelten a rendezvényeken való részvételeket, valamint a csoporton belüli személyi változásokat, illetve tanfolyamok lebonyolítását.

Kutatások a Tavas-barlangban

Feltáró kutatásra ebben az évben nem nyílt alkalom. Mindössze a kutatások előkészítése képpen igyekeztünk bejárni minden olyan területet, ahol még nem jártunk. E járatok aránya azonban fokról fokra csökken. A bejárhatóságuk mind körülményesebbé válik.

Ismeretlen területnek mondható a barlang északi régiójában elhelyezkedő MHS-járatokból észak felé induló járategyüttes. Ezt jórészt az indokolja, hogy míg a barlang száraz állapotában jól kutathatóvá vált, ez időszakban e terület víz alatt volt.

A mellékelt térképen 1. számmal jelölt végpont mellett számtalan alkalommal elúsztunk, azonban még eddig nem sikerült átmenni rajta. Nem jelöl potenciális továbbjutási lehetőséget, de itt minden méternek jelentősége van, és lehet örülni is neki. Valószínűleg az Ementáli-járatokkal van összefüggésben. Itt ugyanis a térképet szemlélve szembeűnik egy széles szifonbejárat (2.), amely alacsony ugyan, de a fent említett végpont irányába tart. A 3-as számmal jelölt végponton beúszva egy, az Ementáli irányába tartó járatba jutottunk. A szelvény itt ellaposodik, és hosszan benyúlik az 1-es, és 2-es végpontok közti területbe. Ennek bejárását későbbre halasztottuk.

Nem tudjuk pontosan mit hoz a Nautilus-ág bejárása. Eddig ugyan csak a bejárat zónát sikerült bejárni, de beljebb valószínűleg újabb lehetőségekkel számolhatunk.

A legtöbb reménnyel kecsegtető Poseidon-ág jelenti a legnagyobb kihívást, de felderítése eddig a legnehezebb feladatok közé tartozik. A tavaj történt továbbjutás nem hozta meg a kívánt eredményt, azonban akad még olyan végpont, ahol előfordulhat a továbbjutás. Idén a legtávolabbi pontokat nem vizsgáltuk át, akadt azonban egy olyan hely, amely kis híján új rész megismeréséhez vezetett. A 4-es végpontot túramerülés közben vette észre egyik leendő csoporttársunk. Következő alkalommal a szűk nyílást kibontva néhány métert előrekúsztak a még mindig csak

alig járható üreget. A belátható részről kiderült, hogy a jobbra vezető lapító a Speleonauták-termébe vezet. Balra egy omladékkal erősen kitöltött lapos terembe látni. Ez valószínűleg a Plecotus csoport által feltárt Mikulás-ág irányába tart.

Az 5-ös számmal jelölt ponton kötelet húztunk be az Északi-szifonba. Ez a járat is mindvégig víz alatt volt, folytatása ismeretlen. A felderítés fő indoka az volt, hogy az MHS körjárat hosszát megnöveljük, visszacsatlakozva a Marathoni-szifonba.

A 6. végpontot a barlang morfológiai felvételezése közben fedeztük fel. Ez a rész talán adatokkal szolgálhatna a barlang eddig megismert szakaszaiból eltávozó víz útjának megismeréséhez.

A Körház-, és a TIAC-pályá vizsgálatára készült terv

TIAC-pályá

TIAC-pályá úregye

Körház-borítóg

Tavas-ág

Csepőtűz-ág

Tracsa-ág

Művelődési központ

Körház-borítóg

Marska-ág

Park

Marska-ág

4

Árh. Endre utca

Papirus term.

Művelődési központ

Károlyi út

Károlyi út

Kossuth Lajos út

Kossuth Lajos út

Háportól utca

Árvány utca

Károlyi út

Károlyi út

Délny. László utca

Károlyi út

Művelődési központ

A Kórház-, és a Tavas-barlang közti összefüggés vizsgálata víznyomjelzéssel

1997 május másodikán délelőtt a Kórház-barlangban történtek merülések. A tágas terem körbeúszása mellett sor került az elfolyó ágak bejárására is. Ezek az oldalágak jelentik az első akadályt a teremből felemelkedő üledéknek, amely itt nagy mennyiségben gyűlt össze. A merülések uszonnyal zajlanak, amelyek ilyen kis térben a leg óvatosabb mozgás mellett is felkavarják az agyagot. Másfél órával később a Tavas-barlangba készültünk. A víz mindenhol opálos volt, a látótávolság alig volt több 4-5 méternél. Az eddig is sejthető volt hogy a víz a Búvárok-terméből jön, de addig ilyen egyértelmű bizonyíték nem volt.

Az összefüggés további vizsgálatának folytatása képpen április elején újból átvizsgáltuk a végpontokat. Az un. első elfolyás kb. 15 m hosszban volt ismert. Innen még kb. 15-20 métert sikerült továbbúszni. A végpont után a járatba hosszan be lehetett látni, de a továbbjutást egy lapos szűkület akadályozta. A második elfolyás kb. 15 méter hosszú, laposabb, és jóval több iszap halmozódott fel benne. A végpontján előrenézve szűk, inkább magas repedésben folytatódik. Az világos volt számunkra, hogy tavaly ennek a végpontnak a többszöri beúszásakor keletkezett üledék került a Tavas vízrendszerébe. Most tehát az első elfolyás megjelölésére készültünk. A víz megjelölését KMnO_4 oldattal kívántuk elvégezni, majd kis idő elteltével, mikorra az oldat eltávozott, bontással a szűkületet járhatóvá tesszük. A bontás nyomjelzésként is funkcionál. A végpontra több száz köbméter víz megfestésére alkalmas oldatot és egy "túrófát" vittünk, amellyel a végponti agyagot, köveket eltaszigálhatjuk. Ezzel egy időben leszálláshoz készülődtek a Tavas-barlang Poseidon-ági végpontjára. A tavajához képest becsült forrásvízhozamokkal számolva nagyjából fél órával a festést követően már jelentkeznie kellett a lila ködnek, vagy a sárgának. A végponton békésen

levegőzgető búvárok azonban másfél órával később is tiszta vízben élvezhették a várakozást. Eközben az elfolyóban dolgozó búvár, mivel túrófája időközben használhatatlanná vált, a nagyobb kövekkel karöltve a végpontról ki-be csúszkált a koromfekete vízben. Miután egyszerre váratlanul úgy érezte hogy már kb. 10 méterrel a végpont mögött van, az áramlással szembe fordulva még 10 percig hevesen csapkodott uszonyával, maroknyi agyaggumókat szétmorzsolva a kezében. A Tavasban néhány óra elteltével is háborítatlan zöldes víz csillogott.

Kutatások Kórházban

TIAC-pályá

KRESZ-park

TIAC-pályá úrtelep

Kórház-bertang

Tavas-ág

Csepővirág-ág

Macska-ág

Mézőgaz

Kórház-bertang

Macska-ág

Park

3172

337

3474

327

Déli-labirintus

Kórház

Ady Endre utca

Új Párhuzamos

Macska-ág

Macska-ág

Kereszt-ág

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kórház-bertang

Kossuth Lajos út

Kossuth Lajos út

Kossuth Lajos út

Tábori utca

Baross utca

Kölcsey utca

Csigány utca

Kossuth Lajos út

Makam tó

Kutatások a Kórház-barlangban

Az első elfolyóban történt víznyomjelzés eredménye még nem támasztja alá kellő megbízhatósággal a feltételezéseket. De valószínű, hogy a víz innen nem a Tavasbarlangba áramlik át. Amennyiben ez így van, az a várt eredményeket tekintve nem kedvező, azonban egy új, eddig csak indikációk alapján feltételezett ismeretlen barlangrendszerrel állunk szemben. A vízfestést követő alkalommal megvizsgáltuk a bontás eredményét. A szűkület kényelmesen járhatóvá vált, onnan azonban egy járható, de gyötrelmes lapos járat megy tovább. A kitöltése sarkos kövekből áll. Kb. 20 métert sikerült előrejutni. A továbbkutatása csak úgy valósítható meg ha ösvényt alakítunk ki a törmelékszőnyegben.

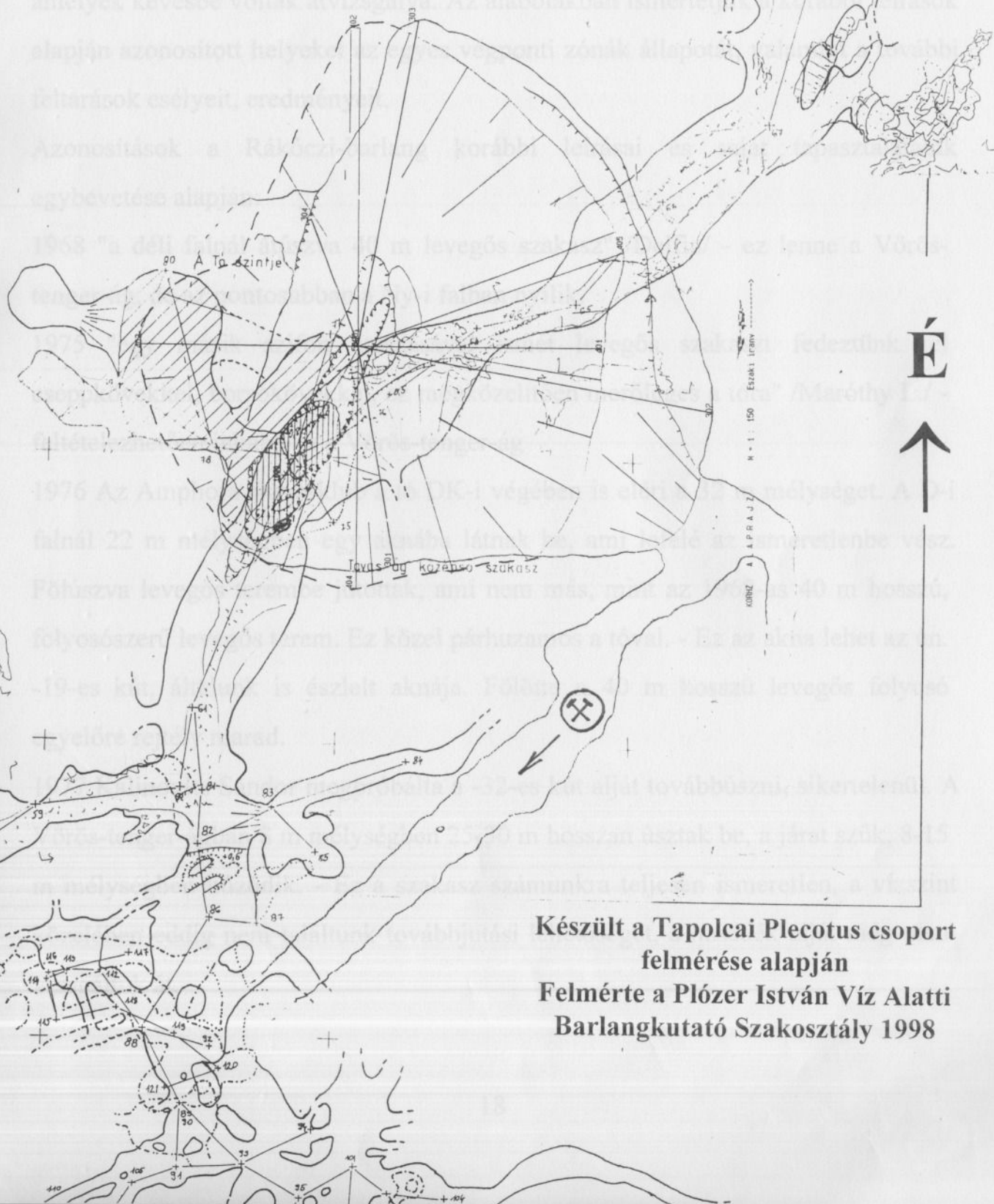
A Kórház-barlang BÚVÁROK-TERME

(munkatérkép)

A Rákóczi I. sz. barlang kutatása

A barlangban végzett térképészeti munkák előrehaladása a különböző szintű kőzetek közötti kapcsolatok megismerésében. A barlang bejárásával azonban fény derült arra, hogy a barlangban a különböző szintű kőzetek közötti kapcsolatok nem mindig egyértelműek. Az alábbiakban ismertetjük a barlangban végzett térképészeti munkák alapján azonosított helyeket, a barlangban lévő zónák állapotát, a barlangban lévő zónák elhelyezkedését, a barlangban lévő zónák elhelyezkedését, a barlangban lévő zónák elhelyezkedését.

0 10m

Készült a Tapolcai Plecotus csoport
felmérése alapján
Felmérte a Plózer István Víz Alatti
Barlangkutató Szakosztály 1998

A Rákóczi 1. sz. barlang kutatása

A barlangban végzett térképezési munkák előrehaladtával egyre inkább halmozódtak a kérdések egyes szakaszok korábbi leírásával, térképeivel kapcsolatban. A barlang bejárásával azonban fény derült azokra a szakaszokra, amelyek kevésbé voltak átvizsgálva. Az alábbiakban ismertetjük a korábbi leírások alapján azonosított helyeket az egyes végponti zónák állapotát, valamint a további feltárások esélyeit, eredményeit.

Azonosítások a Rákóczi-barlang korábbi leírásai és saját tapasztalataink egybevetése alapján:

1968 "a déli falnál átúszva 40 m levegős szakasz" /Delfin/ - ez lenne a Vörös-tenger-ág, de az pontosabban a Ny-i falban nyílik.

1975 "egy másik szifon átúszásával ismét levegős szakaszt fedeztünk fel cseppkövekkel, borsókövekkel, ez megközelítően merőleges a tóra" /Maróthy L./ - feltételezhetően inkább ez a Vörös-tenger-ág

1976 Az Amphora Búvárklub a tó DK-i végében is eléri a 32 m mélységet. A D-i falnál 22 m mélységben egy aknába látnak be, ami lefelé az ismeretlenbe vész. Fölúszva levegős terembe jutottak, ami nem más, mint az 1968-as 40 m hosszú, folyosószerű levegős terem. Ez közel párhuzamos a tóval. - Ez az akna lehet az ún. -19-es kút, általunk is észlelt aknája. Fölötte a 40 m hosszú levegős folyosó egyelőre rejtély marad.

1977 Kalinovits Sándor megpróbálta a -32-es kút alját továbbúszni, sikertelenül. A Vörös-tenger-ágban 8 m mélységben 25-30 m hosszan úsztak be, a járat szűk, 8-15 m mélységben húzódik. - Ez a szakasz számunkra teljesen ismeretlen, a vízszint közelében eddig nem találtunk továbbjutási lehetőséget, a hasadék alját még nem vizsgáltuk át.

1978 "A Maróthy-ágból 20-30 métert úsztunk tovább 12 m mélységben, teremben végződik, ami omladékkal kitöltött." - Ez a László-ág, amely teljesen megfelel a leírásnak.

1984 Kalinovits Sándor -44 m-es mélységet ért el. - Kalinovits elmondása szerint maximum -36 m mélységben járt.

Összefoglalva a 19-es kút felső régióiban tisztázandó a levegős 40 m hosszú folyosó, valamint a 22 méteren nyíló akna. A Vörös-tenger-ág végpontja a levegős szakasz alatt még további részletes bejárást igényel.

A fenti információk birtokában az alábbi tapasztalatokról számolhatunk be:

A mélyszinti szakasz végpontja meglehetősen szűkös, abban egyelőre nem tudjuk megoldani a biztonságos kutatást. A Vörös-tenger-ág végpontján az első, amit megvizsgáltunk, a levegős terem végpontja. Korábbi említések szerint a hasadék kimászásával újabb szakaszok feltárására van lehetőség. A korábban beépített kezdetleges állványt kiszerezték, így erre a kérdésre egyelőre nem tudunk magyarázattal szolgálni. Személyes tapasztalataink szerint a járat főtéje záródik, előre nézve pedig szűkül. Mellesleg a felmászás nagyobb kárt okozna mint hasznot, hiszen a falakat itt mindenhol vastagon borítja a korallszerű aragonit. Lefelé és előre is folytatódik a járat, ezeket a részeket a későbbiekben átvizsgáljuk. A László-ág egyértelműen, jól látható, zárt szelvényel közelíti meg a végpontot. A folyosó végében lévő terembe egy felső szintről nagy mennyiségű iszap folyt be, elzárva ezzel a továbbvezető járatot. Közvetlenül a 2. tó alatti hatalmas víztérben is találtunk olyan részeket, amelyek korábbi leírásokban nem szerepelnek, illetve eddig ismeretlenek voltak. Az ún. 19-es kútban kb. 10-15 m mélységben a DNy-i falban vízszintes, csőszerű járatba beúszva egy beláthatatlan mélységű aknába láttunk be. Átmérője nincs 1 m. Ez szerepelhetett az Amphora Búvárklub korábbi leírásában, azonban ez idáig ismeretlen maradt. Ezzel a nyílással szemben valamivel mélyebben bukkantunk rá az általunk Ördög Sörözőjének elnevezett szakaszra. Alacsony, boltíves bejáratára a -19-es függőkötél lehorgonyzása közben

bukkantunk rá. A kitöltés még érintetlennek tűnt, a kapun túl nagyobb víztérbe láttunk. November 28-án a kút rajzolása közben úsztunk be először a kapun. Elsőként egy 4-6 m átmérőjű terembe értünk, melyből balra agyaglejtő vezetett egy kb. 10 m átmérőjű terembe. Jobbra fölfelé egy keskenyebb kapu magas folyosóba torkollott, melyben hosszan előre lehetett látni. Másnap újabb 20 métert sikerült feltárni. A felszínre érkezéskor a bűvár széles kürtőről mesélt, mely feltételezhetően a felszínig felvezet. December 30-án két bűvár kísérelte meg a kürtő felderítését, ám a falakról lezúduló iszap miatt bekövetkezett teljes látótávolság csökkenés miatt ez egyelőre megghiúsult. Az új rész elnevezése főleg itt keletkezett.

A térkép-kiegészítéseket és az új részek további feltárását jövőre is folytatni kívánjuk.

a felszerelés beigóllását ez a technika könnyíti meg

merülés előtt...

a felszerelés becígölését ez a technika könnyíti meg

beöltözés

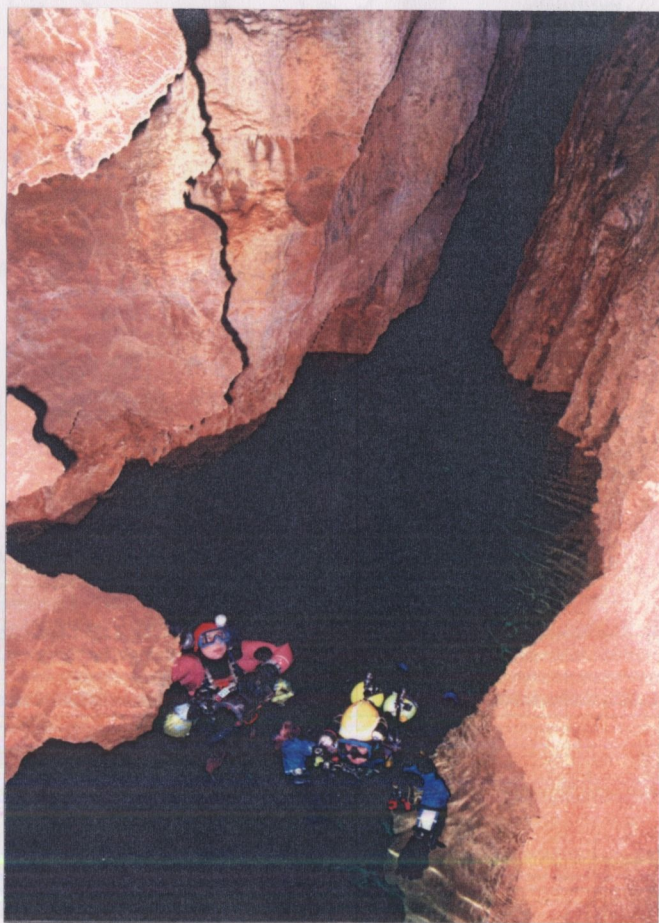
merülés előtt...

így engedjük le a felszerelést

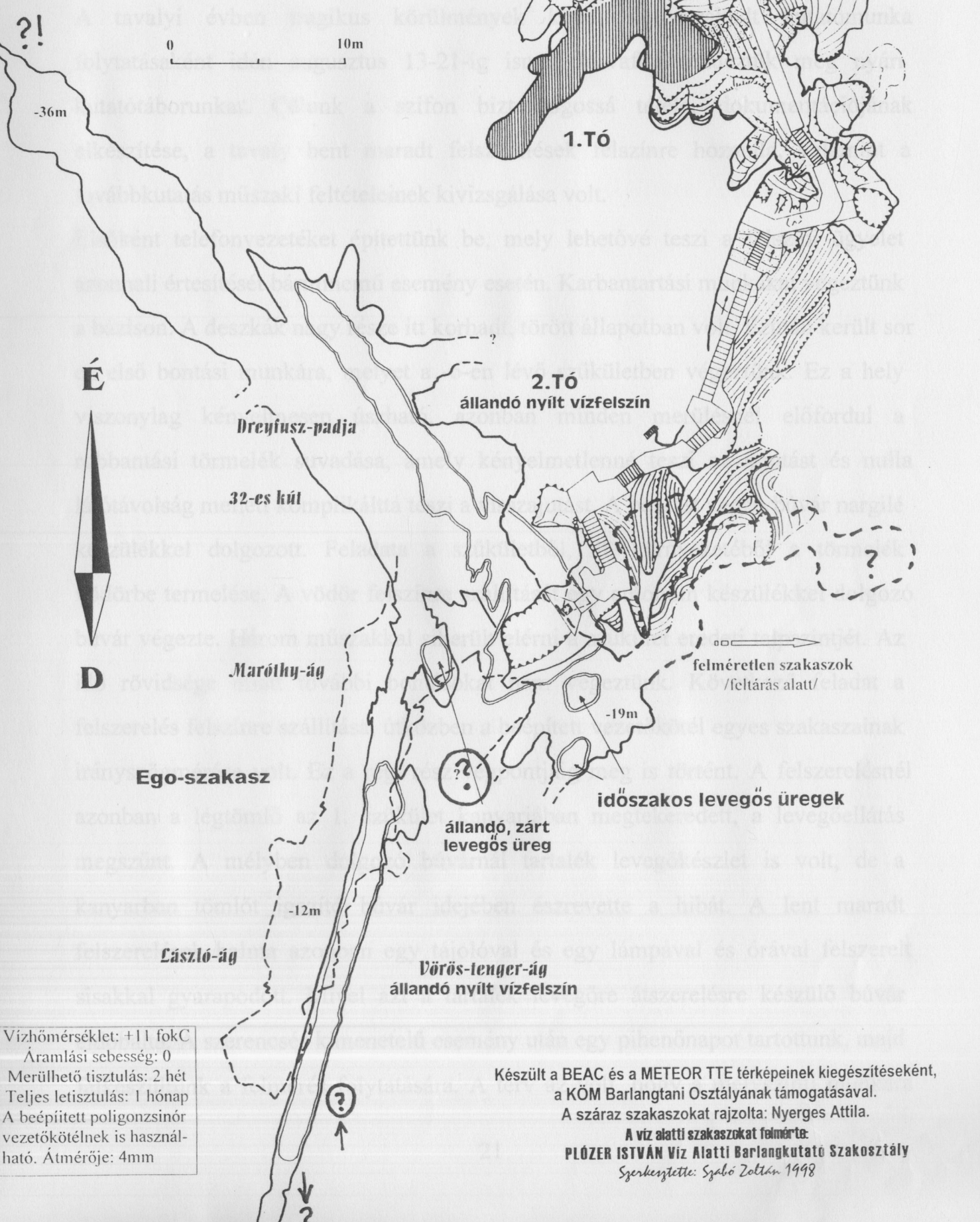

ez a látvány a felső bázisról

a Rákóczi 2-es tava

a Rákóczi 1.sz. barlang „száraz” és víz alatti szakaszainak összefüggése

Vízhőmérséklet: +11 fokC
 Áramlási sebesség: 0
 Merülhető tisztulás: 2 hét
 Teljes letisztulás: 1 hónap
 A beépített poligonzsinór
 vezetőkötélnek is használ-
 ható. Átmérője: 4mm

Készült a BEAC és a METEOR TTE térképeinek kiegészítéseként,
 a KÖM Barlangtani Osztályának támogatásával.
 A száraz szakaszokat rajzolta: Nyerges Attila.
 A víz alatti szakaszokat felmérte:
PLÓZER ISTVÁN Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
 Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998

A Kossuth-barlang továbbkutatása

A tavalyi évben tragikus körülmények között félbeszakadt kutatómunka folytatásaként idén augusztus 13-21-ig ismét Jósvafőn rendeztük meg nyári kutatótáborunkat. Célunk a szifon biztonságossá tétele, dokumentációjának elkészítése, a tavaly bent maradt felszerelések felszínre hozatala, valamint a továbbkutatás műszaki feltételeinek kivizsgálása volt.

Elsőként telefonvezetéket építettünk be, mely lehetővé teszi a felszíni ügyelet azonnali értesítését bárminemű esemény esetén. Karbantartási munkákat végeztünk a bázison. A deszkák nagy része itt korhadt, törött állapotban volt. Ezután került sor az első bontási munkára, melyet a -6-en lévő szűkületben végeztünk. Ez a hely viszonylag kényelmesen úszható, azonban minden merülésnél előfordul a robbantási törmelék suvadása, amely kényelmetlenné teszi az átjutást és nulla látótávolság mellett komplikálttá teszi a visszajutást. A bontást végző bűvár nargilé készülékkel dolgozott. Feladata a szűkületből, ill. környezetéből a törmelék vödörbe termelése. A vödör felszínre szállítását egy autonóm készülékkel dolgozó bűvár végezte. Három műszakkal sikerült elérni a szűkület eredeti talpszintjét. Az idő rövidsége miatt további bontásokat nem végeztünk. Következő feladat a felszerelés felszínre szállítása, útközben a beépített vezetőkötél egyes szakaszainak irányszögmérése volt. Ez a régi rész végpontjáig meg is történt. A felszerelésnél azonban a légtömlő az 1. szűkület kanyarjában megtekeredett, a levegőellátás megszűnt. A mélyben dolgozó bűvárnál tartalék levegőkészlet is volt, de a kanyarban tömlőt igazító bűvár idejében észrevette a hibát. A lent maradt felszerelések halma azonban egy tájolóval és egy lámpával és órával felszerelt sisakkal gyarapodott. Mivel azt a tartalék levegőre átszerelésre készülő bűvár eldobálta. A szerencsés kimenetelű esemény után egy pihenőnapot tartottunk, majd felkészültünk a felmérés folytatására. A terv az volt, hogy a mélyszinti munkára

alkalmas bűvár nargilé tömlővel közelíti meg a felszereléseket, közben a kötél poligonizálása céljából alumíniumrudakat üt a talajba, miközben irányméréseket végez. A leolvasott adatokat a nargilé-telefonba diktálja. A szifon bejáratánál tartózkodók ezt telefonon közlik a felszínen tartózkodó ügyeletesekkel, akik naplóba vezetik. A leszállást megelőzően már komor felhők gyülekeztek. A szifonban dolgozó bűvár 20 méteres mélységben éppen egy irányszög leolvasására készült, amikor fogai kötött és kézfején ütést érzett. Hosszú percek teltek el azzal, hogy felülvizsgálja, mi is történhetett. A fogak érezhetően rendben vannak, a csuklón feszülő gumimandzsetta is egyben van, sérülésnek sincs nyoma... Mégis elbizonytalanodott és visszatért a felszínre. Ekkorra a barlangi telefonügyeletes már elindult a felszínre. A szifontónál szorgoskodók elmesélték, hogy esemény történt. Mint később kiderült, az egy pillanat tört része alatt lejátszódó folyamatot egy villámcsapás okozta. Még a faluból is látni lehetett a szikrázó villamosszekrényt, melybe az egyik legnagyobb kisülés a Lófej-völgyénél belevágott. A villám a vezetéken elindult a falu felé. Útjában a barlang bejárata előtt álló zöld ladába is eresztett egy keveset. - A telefont szorongató ügyeletes füle körül ekkor szikrát jelentek meg - állapította meg a mellette ülő. Nagyjából ugyanebben a pillanatban a barlangi telefonügyeletes addig soha nem hallatott sikollyal dobta el a kagylót. Ugyanabban a pillanatban a bűvár maszkjába épített telefonon keresztül előbb a fogsoron tett egy kört, majd a két kézfej között ívet húzott. A munkát ekkor leállítottuk, de jövőre folytatjuk.

Kossuth-barlangi előkészületek

a felszerelés összeállítása a bázison

mindennel el lehet kínlódni a vízbemerülésig

a segítők sorsa

A Szarvad-árki-barlang kutatása

A barlangot az Acheron Barlangkutató Szakosztály fedezte fel 1989-ben. Az objektum létezésére Réz István erdész hívta fel a figyelmüket. Nyári kutatótáboruk közben két napot töltöttek a barlangnál. Ez idő alatt próbabontást végeztek, és vázlatos felmérést készítettek.

Az barlang Bakonybél község szomszédságában, az Öreg-Szarvad-árok, és a Bakonybéli-Szarvad-árok elágazásánál található, a völgytalp felett kb. 20 méter magasságban. A munka megkezdéséhez a következő feljegyzések lettek felhasználva (lásd térképmelléletek).

A nyár végén előzetes terepbejárást végeztünk a területen. A kilenc éve kibontott barlangnak tehát két bejárata ismert. Voltaképpen két önálló barlangról is beszélhetünk hiszen az omladékkal kitöltött járat nem lett felmérve, az összeköttetés a felszínen készült poligonnal lett mérve. A "főbejárat"-ot, mely korábban árvízi forrásszájként lett dokumentálva, erősen feltöltődött állapotban találtuk. A feltöltődést a 2. Bejáraton át bemosódó humusz eredményezte. Megállapítható volt tehát, hogy a barlang-példás morfológiai jegyeket mutató bejárata alapján- feltételezhetően fosszilis forrásszáj, mivel abban inaktív vízáramlás nyomai nem láthatóak.

Szeptember 18-20-i hétvégén táborot vertünk a völgyelágazásnál. Legfontosabb feladat volt a 2. bejárat alatt húzódó beomlott-feltöltődött, ill. kemény, összecementálódott kitöltésű terem talpszintsüllyesztése. Ezt vésőgép használatával lehetett a leghatékonyabban megoldani. Párhuzamosan megkezdtük a főbejárat kitöltésének eltávolítását is. Ezt legfőbbképpen az indokolta, hogy innen korábban különböző csontleletek is előkerültek, továbbá újabb adatokkal szolgálhat a forrásszáj szelvényének feltárása is.

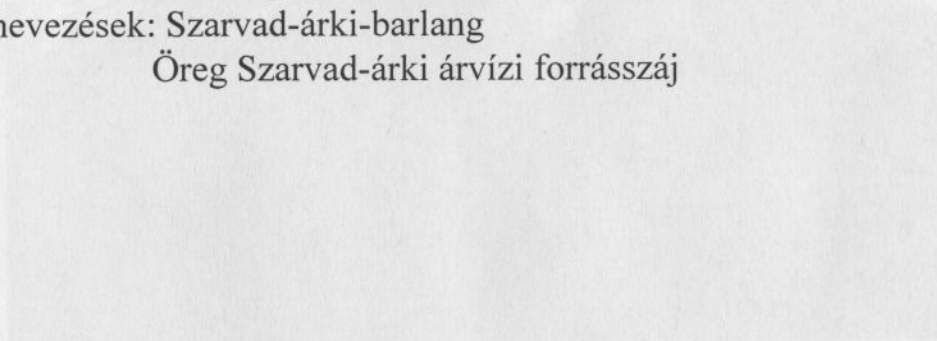
A forrásszájból a humuszos kitöltés nagy részét sikerült eltávolítani, a mélyebb kitöltés rendkívül kemény, gyökerekkel átszőtt, kitermelése hosszabb időt igényel. Hatékony munkát a 2. bejárat alatt végeztünk. Vésőgép segítségével 2 méter mélységű kutatógödröt mélyítettünk. Az átjáró a főbejárat felé omladékos, további tágításával átjárhatóvá tehető. Táborunk utolsó munkaóráiban kezdett világossá válni, hogy miként változott meg a barlang arculata, és merre várható az esetleges továbbjutás. A völgyel párhuzamosan egy tektonikus hasadék húzódik, amely a barlangtól indulóan a felszínen hosszan követhető. E hasadék mentén keletkezett a 2. Bejárat. A felszínre még eddig ismeretlen hosszban felnyíló hasadék jelentős mértékű feltöltődést eredményezett. Számításaink szerint a járat kezdeti szakaszát e feltöltődött, omladékos szakasz jellemezheti. Egy közeli sziklafalban megfigyelhető tektonizmus, és egy kisebb víznyelő elhelyezkedése alapján arra következtethetünk, hogy a preformáló tényezők később a hegy belseje felé fordulnak, és a Kőrös-hegy víznyelőinek irányába tartanak.

következtethetünk, hogy a preformáló tényezők később a hegy belseje felé fordulnak, és a Kőrös-hegy víznyelőinek irányába tartanak.

Sor került a barlang feltérképezésére is. Mivel ebben a munkában nem csak szakosztályunk, hanem a középiskolai országjáró társaink is részt vettek, a barlangnak az ODK-s barlang nevet adtuk.

Korábbi elnevezések: Szarvad-árki-barlang

Öreg Szarvad-árki árvízi forrásszáj

a forrásszáj

a forrásszáj

a forrásszáj végében lévő beszakadt blokk

a felszakadás bontása

a felszakadt barlangterem lejárata

A felszakadt terem bontása

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

TAVASBARLANGI TÉRKÉPKIEGÉSZÍTÉSEK

A barlang folyamatos megismerésével újabb szakaszok bejárására nyílt lehetőségünk. A mind több bejárható barlangszakasz változatos morfológiai jellegeket mutat. A Plecotus csoport által feltérképezett barlangban bőséggel akad olyan terület, amely sajátosan bonyolult alaprajzi képet mutat. Ennek megjelenítését már a tavalyi évben megkezdjük. Idén elkészült a Nagy-körjárat, valamint az MHS-járatok Nagy-felszakadás környéki járatainak, ill. a Patkó-ág részletes alaprajzi felvételezése. A munkát tovább folytatjuk, a lehetőségekhez mérten megpróbálunk egy olyan térképet előállítani, amely a búvárok munkájához teremt megfelelő szintű információt.

A BÚVÁROK-TERMÉNEK FELMÉRÉSE

A Kórház-barlang közel 23000 köbméteres, vízzel csaknem teljesen kitöltött barlangtermének felmérési problémáiról tavalyi jelentésünkben számoltunk be. Idén ennek a problémának a megoldásával is foglalkoztunk. A mérés poligonját a Hidas-terem beszállásánál lévő fix pontról indítottuk, amelyet a víz szintjét harántoló vaslétrához vezettünk. Innen a terem tengelyvonalába csatoltuk, amelyet egy függőkötél képez. A függőkötélet egy levegővel töltött kanna erősíti a főtéhez. Innen 19 méterre nyúlik le, a lesúlyozás a források közelében van. A terem felmérését a függőkötéltől történt négy irányba méréssel oldottuk meg, amit két jellemzőbb mélységben hajtottunk végre. A felmérést tovább folytatjuk, amely az oldalágakról, és a terem egyik rövidebb kerülőágáról nyújt majd információt.

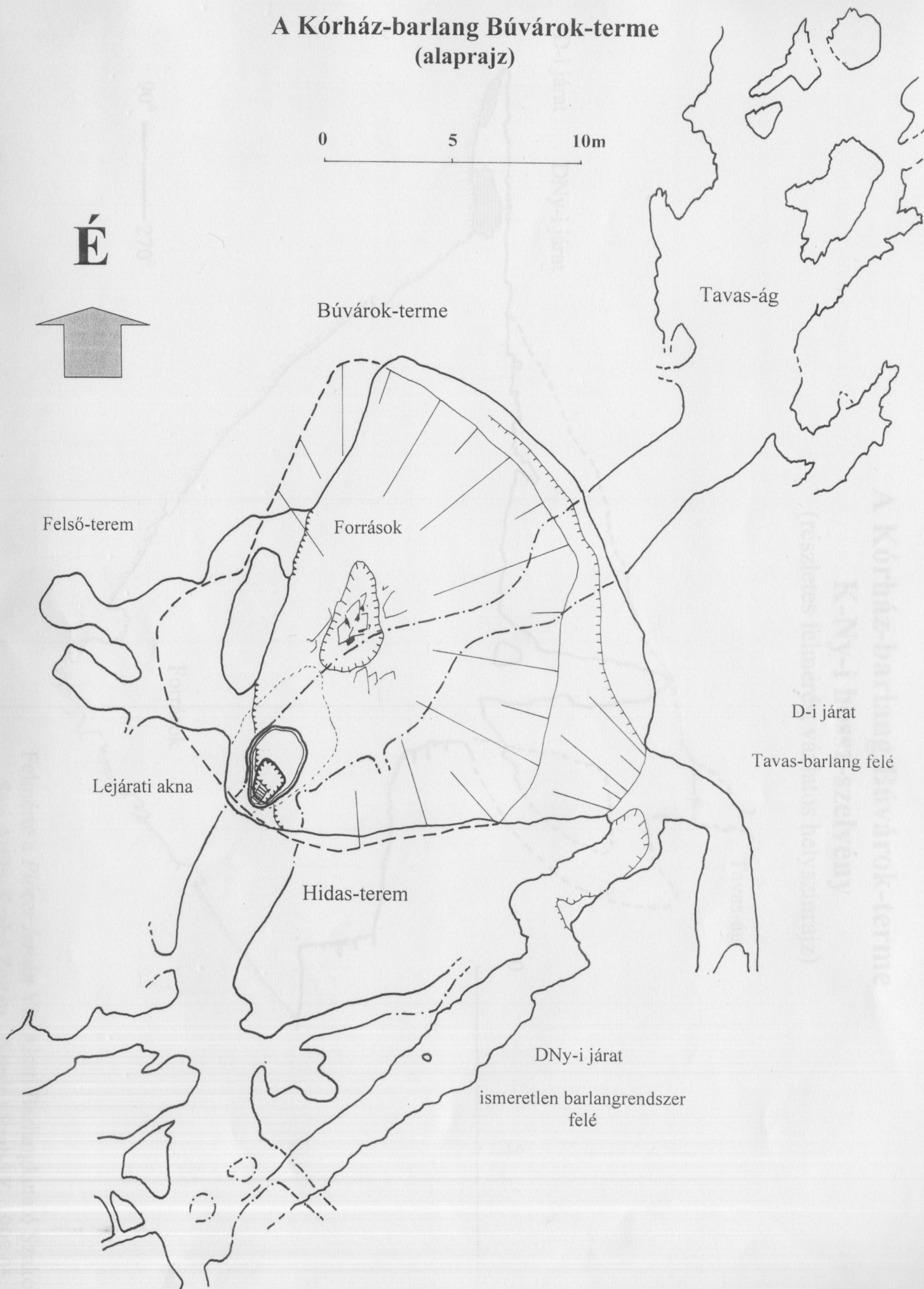
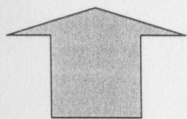
A RÖVID ALSÓ-BARLANG FELMÉRÉSÉNEK KEZDETI LÉPÉSEI

Az Aggteleki Nemzeti Park megbízásából az év vége felé megkezdjük a RAB felmérését. A megállapodás szerint a felmérést a 7. szifonig végezzük el, ugyanis korábbi tapasztalatok azt mutatják, hogy a további szakaszok bűvár technikával nem közelíthetőek meg. Idei kiszállásunk során felmértük a barlang első szakaszait, mely a táróbejárattól a 4. szifonig húzódik. A tárót Theo 020-as teodolittal, a barlangot függőkompasszal mértük. A kész munkát jövő évi jelentésünkben közöljük.

A Kórház-barlang Búvárok-terme (alprajz)

0 5 10m

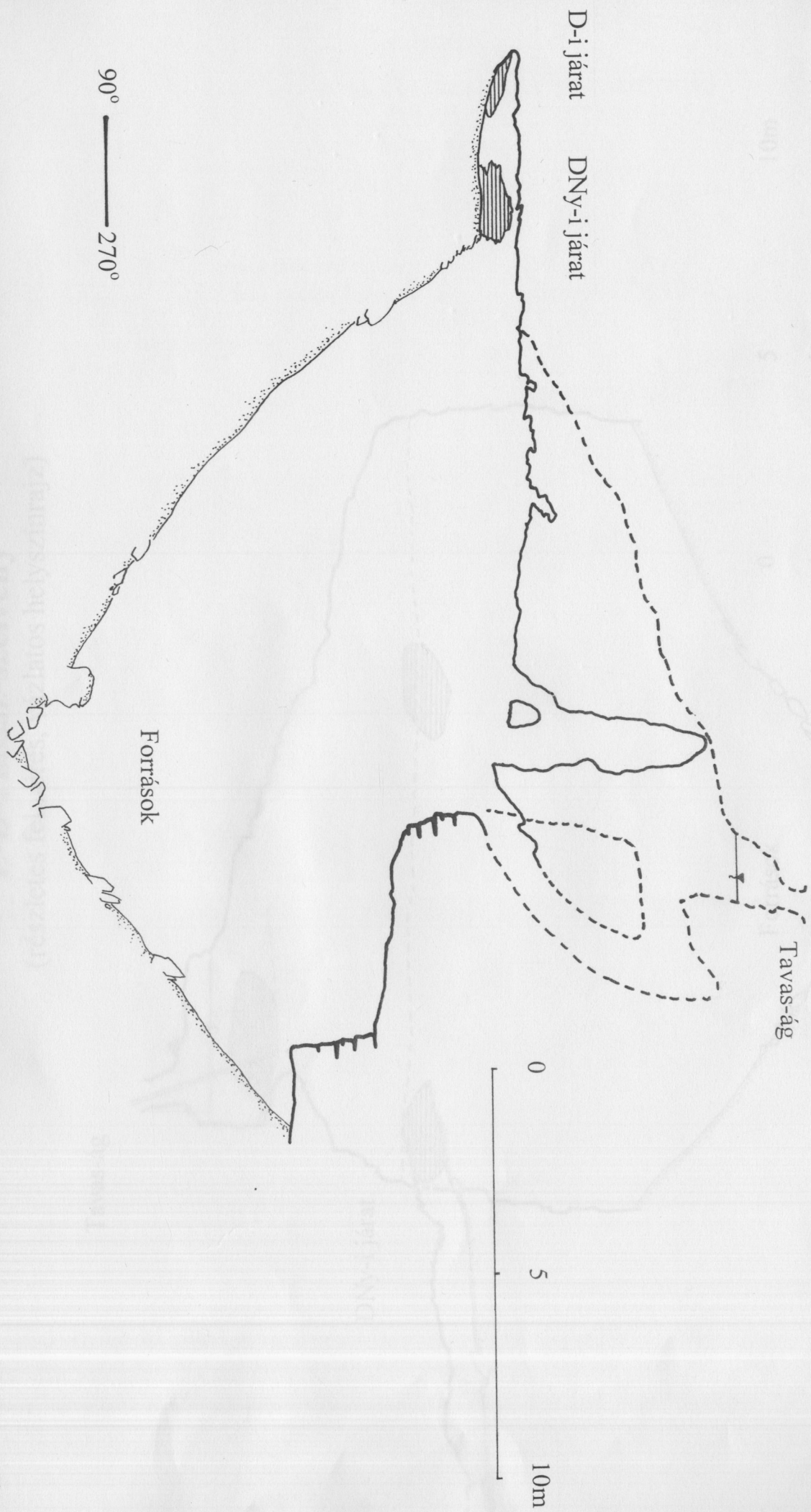
É

A Kórház-barlang Búvárok-terme

K-Ny-i hossz-szelvény

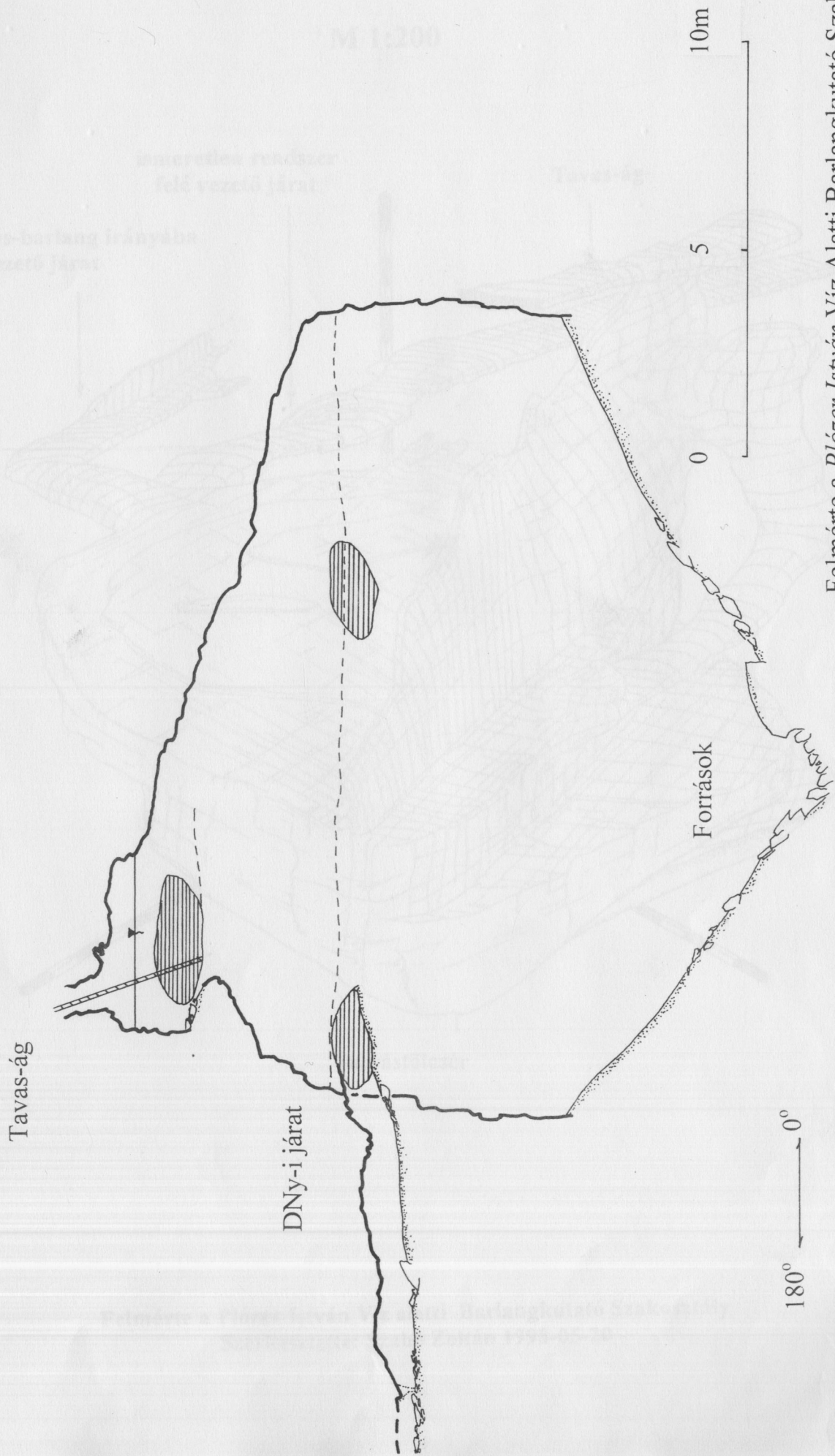
(részletes felmérés, vázlatos helyszínrajz)

Felmérte a *Plózer István* Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
Sári Attila, Szabó Zoltán. Szerk.: Szabó Z. 1998.05.20.

A Kórház-barlang Búvárok-terme É-D-i hossz-szelvény

(részletes felmérés, vázlatos helyszínrajz)

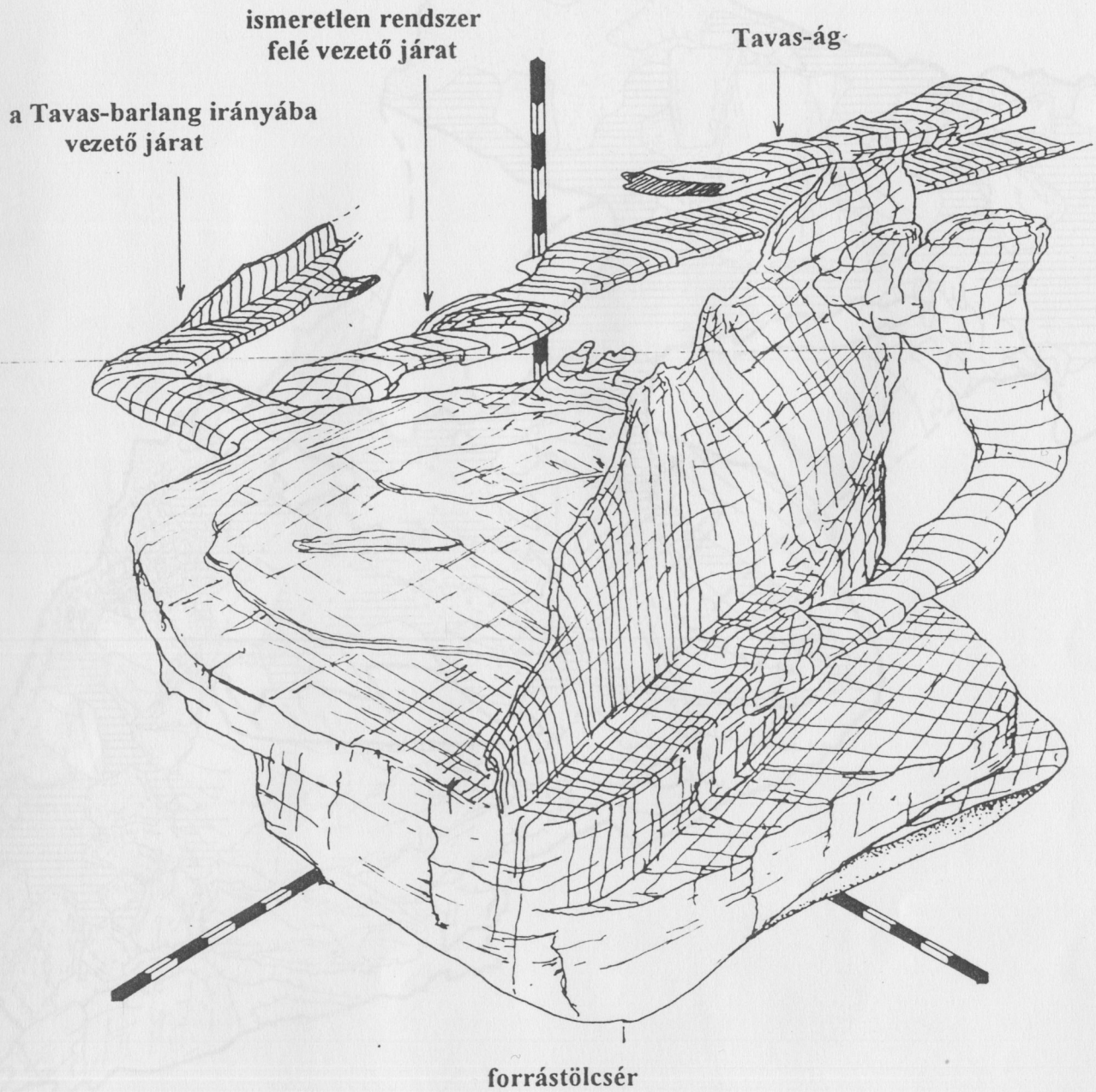

Felmérte a *Plózer István* Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
Sári Attila, Szabó Zoltán. Szerk.: Szabó Z. 1998 05. 20.

A Kórház-barlang Búvárok-terme térrajz

(részletes felmérés, vázlatos helyszínrajz)

M 1:200

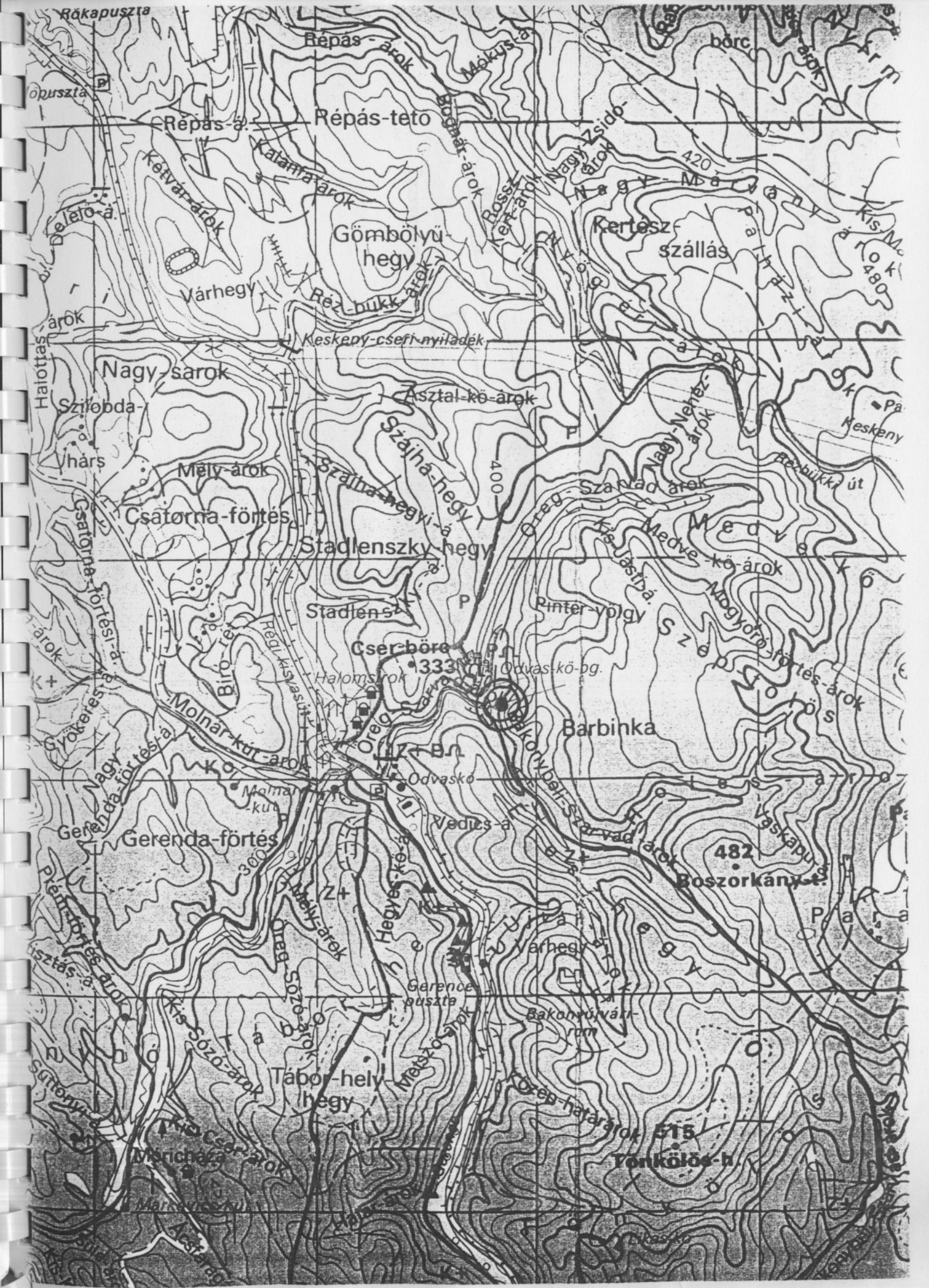

Felmérte a Plózer István Víz alatti Barlangkutató Szakosztály
Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998-05-20

Rövid - alsó - barlang (részlet)

Szabó Zoltán 1998

Az „Öreg Szarvad-árki”-barlang
eredeti hossz-szelvénye

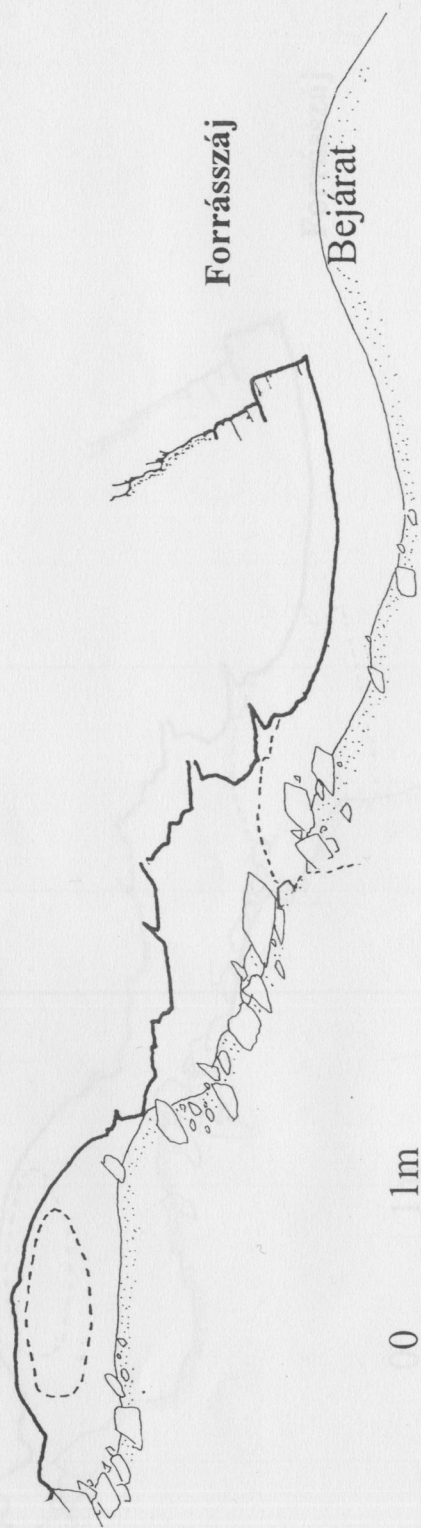
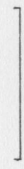
2. bejárat

Pókos-fülke

Forrásszáj

Bejárat

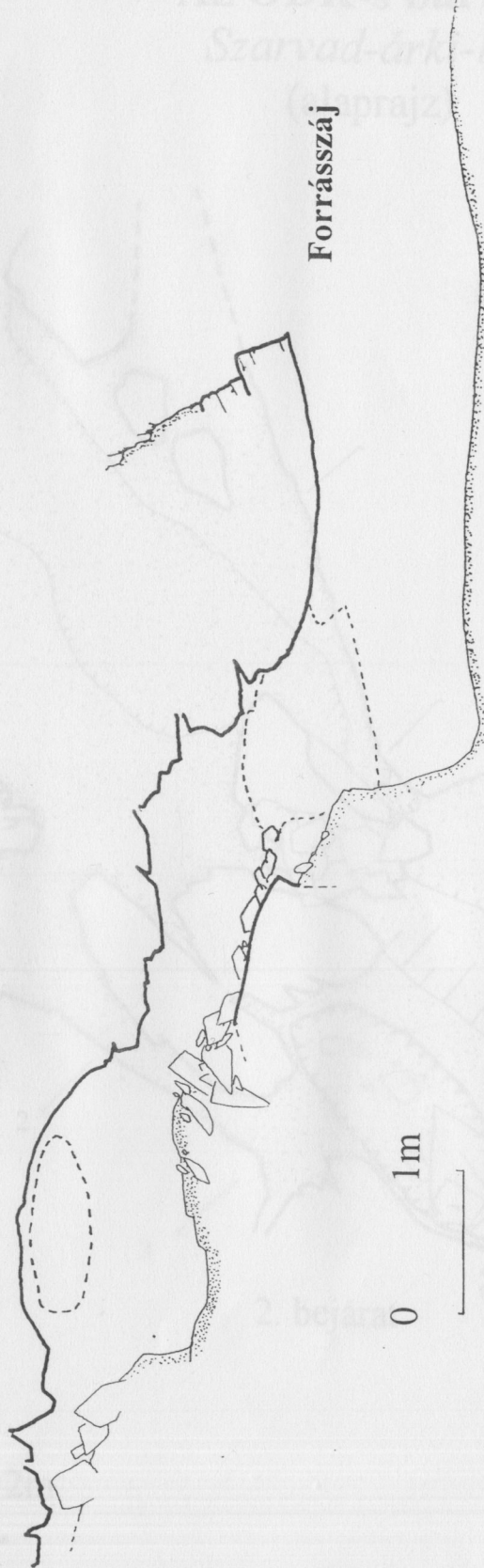
0 1m

Készült Kárpát J., Kárpátné Fehér K., Szabó Z.
1990 augusztus 6-i térképe alapján 1999-05-06-én

Az „Öreg Szarvad-árki”-barlang
hossz-szelvénye
(1990 augusztusi bontás utáni állapot)

2. bejárat Pókos-fülke

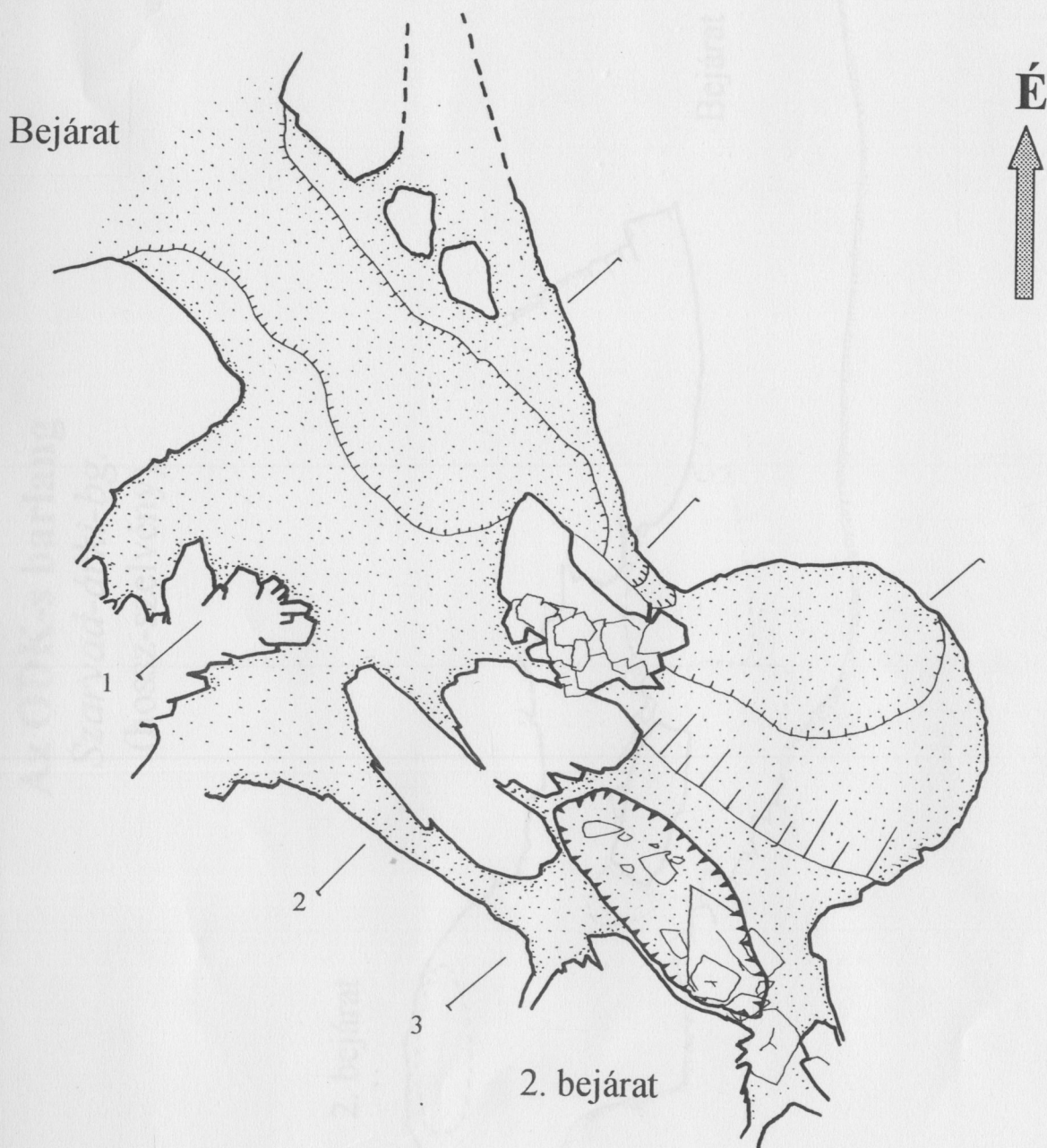

Forrásszáj

0 1m

Készült Kárpát J., Kárpátné Fehér K., Szabó Z.
1990 augusztus 6-i térképe alapján 1999-05-06-én

Az ODK-s barlang Szarvad-árki-bg. (alaprész)

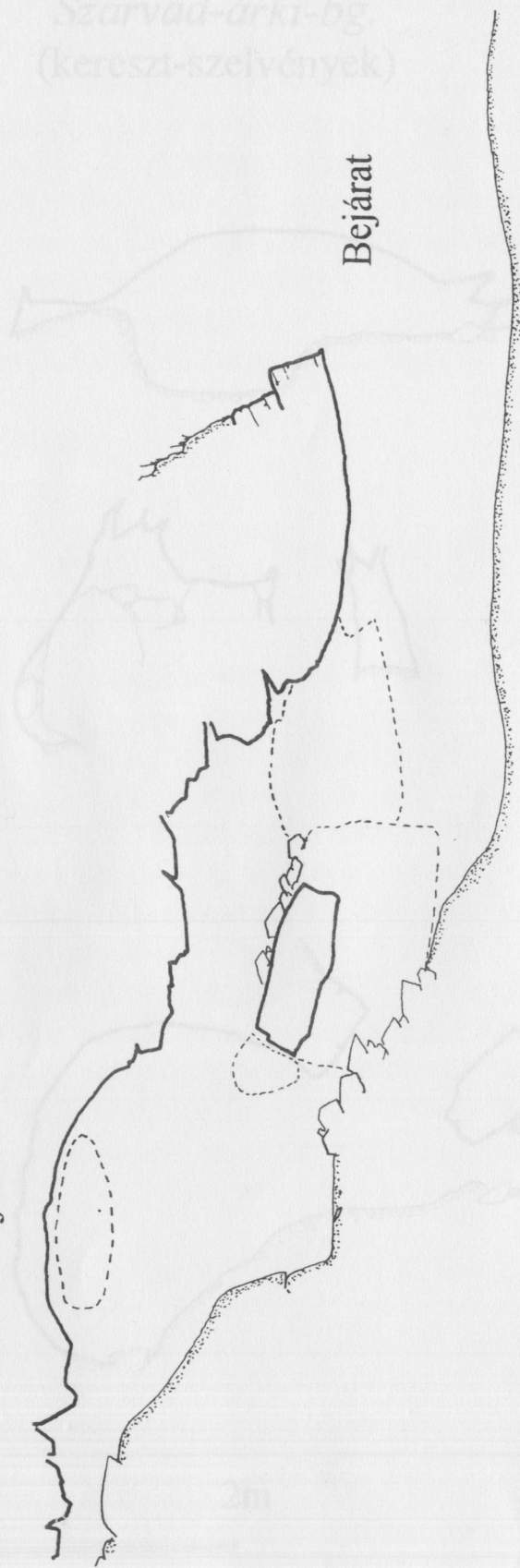
0 2m

Kereszt-szelvények külön lapon!

Felmérte a Plózer István Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
Dianovszki T., Góczán M., Szabó Z.
Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998 Szeptember

Az ODK-s barlang
Szarvad-árki-bg.
(hossz-szelvény)

2. bejárat

Bejárat

2m

0

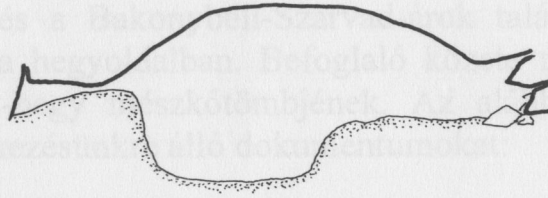
Az ODK-s barlang
Szarvad-árki-bg.
(kereszt-szelvények)

Felmérte a Plózer István Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
Dianovszki T., Góczán M., Szabó Z.
Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998 Szeptember

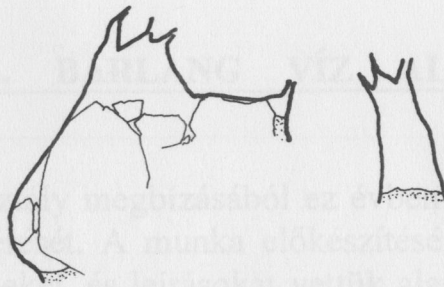
Az ODK-s barlang

Szarvad-árki-bg. (kereszt-szelvények)

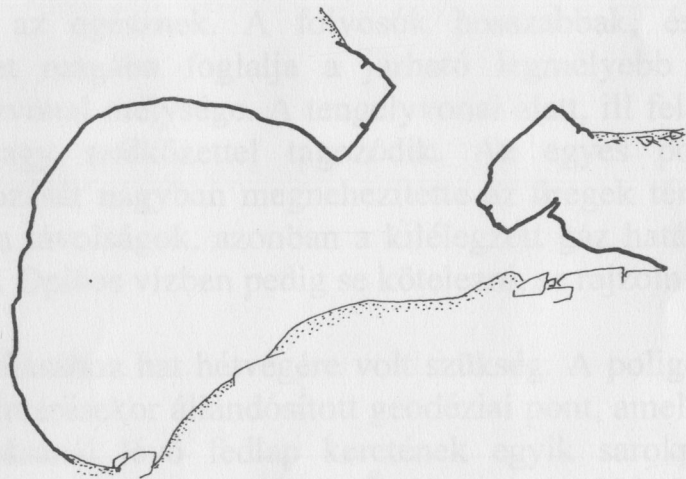
1

2

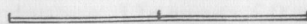

3

0

2m

Felmérte a Plózer István Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
Dianovszki T., Góczán M., Szabó Z.
Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998 Szeptember

A koábbi nevén Szarvad-árki-barlangként ismert objektumot 1990-ben ismerte meg az Acheron Barlangkutató Szakosztály. Az akkori rögtönzött munka eredményeképp feltárult a barlang völgyre néző forrasszája, ill. a mögötte nyíló felszakadás alatti barlangterem felső fél méteres mélysége. A kitöltésből számos csonttöredék került elő, melyek túlnyomó részt recensek.

A barlang Bakonybél községtől északra, 3,5 km re, a Kőrös hegy lábánál található, az Öreg-Szarvad-árok és a Bakonybéli-Szarvad-árok találkozásánál, relatív 40 méterre a völgytalptól a hegyoldalban. Befoglaló kőzete triász földolomit, mely feküjét képezi a Kőrös-hegy mészkőtömbjének. Az alábbiakban bemutatjuk a barlangról eddig rendelkezésünkre álló dokumentumokat:

térképek, leírások kópiái, fotók.

A RÁKÓCZI 1.SZ. BARLANG VÍZ ALATTI SZAKASZAINAK FELMÉRÉSE

A KöM Barlangtani Osztály megbízásából ez évben megkezdjük a barlang kettes tavának víz alatti felmérését. A munka előkészítésénél első sorban a barlangról korábban készült térképeket, és leírásokat vettük alapul. A térképeket mellékelten bemutatjuk. A korábbi felmérések és rajzok nem nyújtottak kielégítő információt, ezért azokat a leírásokkal próbáltuk szinkronba állítani. Arra hogy mire is vállalkoztunk, csak az első merülésekkor jöttünk rá. A rendszer ugyanis nagy. Bővebben kifejtve a betervezett felméréendő szakaszok első ránézésre is alig kétharmadát tették ki az egésznek. A folyosók hosszabbak, és nemegyszer vertikális kiterjedésüket magába foglalja a járható legmélyebb rész, azaz a tulajdonképpeni tengelyvonal mélysége. A tengelyvonal alatt, ill felett pedig vagy omladék-állfenékkal, vagy szálkőzettel tagozódik. Az egyes poligonvonalak beépítésének meghatározását nagyban megnehezítette az üregek térfogata. Tiszta víz esetén beláthatóak a távolságok, azonban a kilélegzett gáz hatására is üledék válik le az oldalfalokról. Opláos vízben pedig se kötelezni, se rajzolni nem lehet.

Az első ütem megvalósításához hat hétvégére volt szükség. A poligon 0 pontja a Meteor TTE korábbi felmérésekor állandósított geodéziai pont, amely a tófelszínre vezető vaslétra beszállásánál lévő fedlap keretének egyik sarokpontja. Innen függőzés történt a merülőbázis egyik rögzítési pontjára. A víz alá induló poligonok -melyek egyben a vezetőkötelek is- itt futnak össze.

Főbb gerincvonalak:

- 2. Tó-19-es kút. Hossza: 60 méter
- 32-es kút rendszere. Hossza: 50 méter
- Vörös-tenger-ág. Hossza: 46 méter
- Maróthy és László ágak. Hossza: 38 méter

Így a teljes felmért hossz: 191 méter.

Felhasznált eszközök: SOUNTO búvártájoló, vízhatlanított geológus kompasz, kis nyúlású mérőszalag, SOUNTO és DC-12-es búvár computer.

A felmérést szerkesztette: Szabó Zoltán

A teljes felmérést a jövőben elvégezzük. Várhatóan a járatok összhossza meghaladhatja a 350 métert.

Az alábbiakban összefoglalást adunk a barlang feltárásáról.

A RÁKÓCZI 1-ES BARLANG

Az Aggteleki Nemzeti Park területén emelkedő Szendrői-hegység barlangjainak szinte mindegyike a bányászatnak köszönheti azt, hogy feltárultak, és emberi szem megpillanthatta azok egyedülálló képződményeit. Így a Rákóczi-barlangot is. Az Esztramos-hegyen már századokkal ezelőtt folyt kisebb-nagyobb mértékű bányászkodás. A nagyobb ipari szinten történő kitermelés a XIX. sz.-ban felfedezett vasérc kitermelésére 1928-ban indult meg. A bányatáró által harántolt barlang felfedezésének pontos dátuma sajnos nem ismeretes, mivel az ezzel kapcsolatos dokumentumok java részét megsemmisültek. Első írásos említése 1948-ból származik, ettől kezdve kutatják az Esztramos-hegy barlangjait.

A Rákóczi-1.sz. barlang alatt korábban nagy kiterjedésű összefüggő járatrendszer húzódnak, azonban a bejárathoz közelebb eső 1.sz. tavat a vágatból kitermelt meddő kőzettel töltötték fel ami a tó alatti járatrendszert teljesen feltöltötte. Mára egy mindössze 11 m mély tó maradt. Feltárás szempontjából ígéretes területnek a 2.sz. tó mutatkozott.

A Rákóczi-barlang víz alatti szakaszainak kutatása 1968 április 14-én kezdődött. Ekkor a vízfelszín közelében lévő szifonok átúszásával próbálkoztak a búvárok. Így jutottak be az ún. Vörös-tenger ágba, amely egy 20 m hosszú levegős járat képződményei hasonlóak a száraz részekre jellemző ágas-bogas korallszerű aragonit képződményekkel. 1972-ben lejutottak a tó addig ismert legmélyebb pontjára –32m mélységbe, azonban az akkori technika és a rossz látási viszonyok a további kutatást nem tették lehetővé. A kutatások 1984-ig rendszeresnek nem mondható intenzitással folytatódtak. Ez idő alatt mintegy 300 m hosszúságban és –38 m mélységben sikerült a víz alatti szakaszokat megismerni.

Állandó hátráltató tényezőként működött a kitermelés leállása utáni, tulajdonviszonyok rendezhetetlenségéből adódó probléma. Valójában a feltárás

intenzitásának legfőbb oka pontosan a barlang jellegéből adódik. E barlang feltételezhetően a mélykarsztból felemelkedő forró vizek és a hideg karsztvíz keveredésétől agresszívvé vált vizek oldó hatására keletkezett. Ennek előfeltétele azonban a sűrű és mély tektonikus hasadékrendszer, amely így bonyolult alaprajzi képet mutat. A viszonylag kis horizontális kiterjedésen belüli viszonylag magas mellékjárat-elágazás gyakoriság, és a magyarországi szokatlan nagy vízterek kombinációjából adódóan több továbbjutási lehetőség elkerülte a búvárok figyelmét. Így napjainkban is akad bőséges tennivaló. A barlang víz alatti szakaszainak kutatása 1998-ig bezárólag a következőképp alakult:

1968-ban (április 14-én) az *FTSK Delfin* könnyűbúvárai vállalkoztak a tavak átkutatására, először. A II. számú tóból kiindulva a D-i falán aránylag kis mélységben lévő szifonnyíláson átúszva mintegy 40 m hosszú levegős folyosót fedeztek fel.

Ezt a sikeres búváraciót hosszabb szünet követte a víz alatti részek feltárásában.

1971. augusztusában az *MHSZ Tatabányai Bányász Könnyűbúvár Klub* búvárai hajtottak végre merülést az I.sz. tóban, eredmény nélkül.

Ugyanez év decemberében az MKBT négy kutatója felmérte az I.sz. tavat. Térképük szerint a legnagyobb vízmélység: 11 m; de a beöntött nagy mennyiségű

1972. januárjában az *OVH ÁBK SZ* búvárai merültek a II. sz. tóban. Stéget ácsoltak, amiről indulva -25 m mélységet értek el.

Februárban a *Ganz-MÁVAG barlangkutató csoport* segítségével felmérték a tó eddig ismert részeit.

Áprilisban a *Amphora KSC* búvárai a tó DNy-i oldalán -32 m mélységben elérték az üledékes feneket.

1975-ben 4 napos tábor keretében 12 fő részvételével; 6,5 óra össz-merülési idővel folytatódtek a feltárási tevékenységek. Szintén a II. számú tóban merülve "egy másik szifon átúszásával, ismét levegős folyosót találtunk, melynek oldalai

borsókővel és cseppkövekkel vannak borítva. Ez a járat megközelítően merőleges a tóra." Írta Maróthy László a csoport akkori vezetője jelentésükben.

1976. Az *Amphora* KSC kutatási területe lett a barlang. Három kutató tábort szerveztek, melyek alatt 12 fővel, összesen 86 órát dolgoztak a barlangban, ebből 16 óra 10 percet töltöttek a víz alatti munkával. Új korszerűbb hungarocell alapú, bővíthető merülőbázist építettek a II.sz. tóra. " A tó DK-i végében is sikerült elérni a -32 m mélységet. A tó D-i falánál merülve egy viszonylag szűk hasadékon keresztül -22 m mélységben széles kürtő oldalába jutottunk. A kürtő lefelé az ismeretlenségbe vész. A kürtőn felúszva széles, levegős terembe jutottunk, melyről kiderült, hogy nem más, mint az 1968-ban már megközelített és megtalált 40 m hosszú folyosószerű levegős terem. A levegős terem közel párhuzamos a Tóval. A Tó és a terem falai legkisebb távolsága egymástól kb. 3-4 m. Falai és képződményei megegyeznek a barlang eddigi arculataival."

1977-ben a karsztvízszintjében jelentős emelkedés mutatkozott az 1976 novemberihez képest. A mérések alapján: 3,2 m. Valószínűleg az átlagosnál csapadékosabb tél miatt. Tisztázni kívánták az I.sz. és a II.sz. tó közötti összefüggés lehetőségét. Két bűvár kísérletet tett az I.sz. tóból átjutni a II.sz. tóba, de a meddővel feltöltött járat bontása nem vezetett eredményre. Kalinovits Sándor ez évi jelentésükben a következőket írta: "A II.sz. tó DK-i végében megkíséreltük a -32 méteres kürtő folytatását beúszni. a kürtő talppontjáról 15⁰-os lejtésű, 8 m hosszú járatot találtunk, de a felkavarodó iszap miatt további vizsgálatokra nem volt lehetőség. Ülepedési sebességgel kapcsolatos vizsgálatokat végeztünk. Megállapítottuk, hogy az itteni körülmények között minimálisan 10-12 napra van szükség a tavak letisztulásához. Mivel a zavaros víz komolyabb munkát nem tett lehetővé, a vezetőkötelek cseréjét végeztük el. A meglévő perlon kötelek helyett műanyag tömlőket húztunk be az ismert járatokba..."

Megállapítottuk, hogy a felszínen is fellelhető képződmények 5-6 m mélységig a víz alatt is megtalálhatóak... A közlekedési feltételek javítása érdekében további

Megállapítottuk, hogy a felszínen is fellelhető képződmények 5-6 m mélységig a víz alatt is megtalálhatóak... A közlekedési feltételek javítása érdekében további részekben építettünk be állandó jelleggel vaslétrákat... Szomorúan tapasztaltuk, hogy a barlang egyik ékessége, az "Ékszerdoboz" vandál pusztítás áldozata lett. Ezen nagyon csodálkozunk, mert tudomásunk szerint más csoportoknak a barlangra kutatási engedélye nincs. Így nehezen érthető, hogy a lezárt barlangba, felügyelet nélkül idegen személyek jutottak...

Őszi túránk alkalmával folytattuk a II.sz. tó feltárását. A "Vörös-tenger" ágból továbbjutási lehetőséget találtunk, 8 m mélységben. Az új szakaszt kb. 25-30 m hosszban beúsztuk, de a biztonságos merülés feltételeinek hiányában a feltárást nem folytathattuk. Az új szakasz 8-15 m mélységben húzódik, iránya a Surrantós-barlang felé mutat."

1978-ban a rudabányai Érc és Ásványbányászati Múzeumnak a kezelésébe került a barlang kulcsa. A múzeum igazgatója pedig azt a kazincbarcikai Főiskola "barlangász csoportja" kezelésébe adta. Az amatőr csoport tevékenysége kutatásra, kiépítésre, kivilágításra és leletmentésre irányult. Ennek a tevékenységnek a szakszerűségét alaposan kétségbe vonták a barlangot addig hivatalosan kutató FTSK Delfin csoport tagjai. Hosszas levelezés és többszöri személyes próbálkozás ellenére szeptember 8-ig nem sikerült a barlangba lejutniuk. Erről a leszállásról Kollár K. Attila számol be: "Komoly eredményként számolhatunk be, az 1977. évben észlelt új járatban mely a Rákóczi-barlang II. sz. tavának víz alatti folytatása, a Maróti-ág után 30 métert úsztunk előre, egy 2-3 m széles, s 10-12 m mély víz alatti folyosóban. Az új ág, amit László-ágnak neveztünk el, egy vízzel kitöltött kis teremben végződik, ahol a továbbjutást leomlott sziklák zárják el."

1979. A barlang kutatását folytatni kívánó "delfinesek" továbbra sem jutottak minden akadály nélkül hozzá a barlang kulcsához. Annak kezelőjével megfelelő kapcsolatot kialakítani nem tudtak. December elején végül is sikerült három napra bebocsátást kapniuk a barlangba. Az idő rövideje miatt a tervezett kutatási

céljaikat későbbre halasztva kiegészítették a barlang fotódokumentációját (elsősorban a száraz részeken) és gyakorló merüléseket hajtottak végre. Az I.sz. tóban a beszállás helyétől balra az ún. "Kis tóban" a tó legtávolabbi pontjától nyíló szifonon keresztül egy addig nem ismert kürtőt találtak. A kürtő egy mélyebb szinten elhelyezkedő terembe vezet. Ennek ellenére lehetséges, hogy a néhai *Plózer István* már merült ott.

1980. *Kalinovits Sándor* elkészítette az "*Esztrámos-hegy barlangjai*" című leírását és azt az MKBT-nek leadott jelentésükben közre is adta. Ebben részletes leírást közöl a barlangról is.

1981. nem hozott eredmény a feltárásban. A II. sz. Tó egyik kútját derítették fel negatív eredménnyel. Így a kutatást máshol kell folytatni.

1982. Az I. sz. Tóban a törmelék kibontásával kísérleteztek kevés eredménnyel. Sikerült 1-1,5 m hosszan járhatóvá tenni egy kisebb szakaszt, de a törmelék suvadása miatt ezzel a tevékenységgel felhagytak. A II. sz. Tóban folytatták a térképezést és megkezdték a fix pontok elhelyezését. Ezzel párhuzamosan a tó két kútjába felderítő merülést végeztek és megállapították, hogy a bázis alatti kút mélysége: -32 m, belőle járható oldalág nem nyílik. "*A kút valóságban csak -20 méteren kezdődik, mert összeköttetésben van a tó középső részével, ahol -20 méteren található az aljzat. A tó elkeskenyedő részében is ismert volt egy mélyebb hasadék. A hasadék aljzata -34 méteren található.*" A vezetőkötél alapján 49 méternek adódott a hasadék végének távolsága és így a vízszintes vetület 29 méterre tehető. Ez megfelel a tó felszínén megtehető legnagyobb távolságnak.

1983. A bejárati táró és a barlang találkozási pontjánál omlás történt, mely elsodorta az ott lévő létrát és megrongálta az I. sz. Tóban elhelyezett merülőbázist. (Az omlás oka származhat bontási tevékenységből is.) A I.sz. Tóban a merülőbázis helyreállítására nem volt többé lehetőség. A II.sz. Tóban folytatták a térképezési pontok elhelyezését és további fotódokumentációt végeztek a víz alatti részekről. Sajnos a feltáró tevékenység szünetelt, mivel a felkészített merülő pár egyik tagja

egyenlítési nehézségei miatt nem tudott lemerülni a támadni kívánt kút megfelelő mélységébe és így ez megghiúsult. A barlangba folytatták az évek óta tartó porszemszámlálási tevékenységüket, mely alapján megállapították, hogy a bányából beáramló levegő évről évre egyre jobban szennyezi a barlang levegőjét és rondítja el képződményeit.

1984. A II. sz. Tóban sikerült egy addig ismeretlen kürtőbe beúszni, mely a merülőbázistól távolabbi kútból indul ki -30 m mélyen és a tó felszín irányát követi. *"Végpontja az úszó bázistól kb. 50 méter távolságra van és -38 m mélységben található. A hasadék jelenlegi végpontján egy közel függőleges kürtő indul. Ebben a kürtőben Kalinovits Sándor -44 méteres mélységet ért el. A kürtő tovább folytatódik, csak jelentősen szűkült keresztmetszettel."*

1998. A barlang kutatása az eltelt 14 év alatt nem hozott új eredményt. A feltáró kutatást ill. a barlang térképének elkészítését ebben az évben a *Plózer István* Víz alatti Barlangkutató Szakosztály folytatta. A rendszer térképezése közben újabb indikációk mutatkoztak. A barlang végpontjainak átvizsgálása 1998-ban a következő eredményeket hozta:

- a -44-es kút alja a felmérés alapján -36 méter mélységig hatol le. Itt egy rendkívül szűk hasadék indul függőlegesen lefelé. Az aljára, amely becslés alapján -38 méterig húzódik, már nagyon kockázatos a lejutás. Fentről látható, hogy vízszintesen folytatódik
- a Vörös-tenger-ág végpontja egy kisebb fülkébe csatlakozik, amiből egy függőleges kürtő indul lefelé, feltételezhetően a László-ágba
- a László-ág végpontját teljesen kitölti az agyag
- a tó aljára hatoló -19-es kút ÉNy-i fala tövében sikerült eddig felfedezni az **Ördög sörözője** nevű szakaszt, kb. 30 méter hosszúságban
- szintén a -19-es kútból indul egy kb. 15 méter mélységig belátható akna, mélynek feltárása újabb eredményeket hozhat.

- Az 1.sz. tó felé vezető járatok s ugyan, de járhatóak. Átvizsgálásuk újabb levegős üregek feltárását is eredményezheti.

A BARLANG 2.SZ TAVA ALATT HÚZÓDÓ JÁRATOK LEÍRÁSA

Két jelentősebb hasadék határozza meg a barlang irányait, és az ezek mentén kialakult járatok a legtágasabbak.

A 2.sz. tó nagy kiterjedésű felszínéig beépített vaslétra vezet. A tó felszín felett, kb. 1-1,5 méterre, (magas vízállás esetén -65 cm-rel alatta) vas szerkezetű búvár marülőbázis van kiépítve. Innen létrán juthatunk le a vízfelszínre.

A tó felszínének jellegzetes megnyúlt alakját egy ÉNy-i irányú hasadék határozza meg. E markáns tektonikai tényező mentén jött létre a barlang legmélyebb pontjára levezető ún. – **32-es kút**.

A Ny-i fal ÉNy-i végéhez közeledve, a felszín alatt egy természetes eredetű lyuk alsó peremére függőleges kötél van felrögzítve. E kötél mentén indulunk el a kút, és az abból induló járatok megtekintésére. A kötél mentén süllyedve –10 méter mélységig gyakorlatilag a 2.sz. tó vízterében merülünk. A terem talp régióját elérve a kút folytatásának peremén, megállva a *Dreyfusz-padjának* elnevezett sziklán megfigyelhető a kút felé lejtő törmelékrezsü morfológiája, és összetétele. Ez utóbbit szemügyre véve feltűnik, hogy az nagyrészt a fenti száraz hasadékból behullott képződményekből áll. A kötél mentén továbbmerülve nagy körültekintéssel lejutunk –32 méter mélységbe. Célszerű itt a merülés közben megfigyelni - még tiszta vízben -, a kötél útvonalát. Visszafelé teljesen felkavart vízben a hasadékokba behúzódó kötél problémákat okozhat. A kút aljából egy hullámos aljzatú de többnyire lejtősen haladó tágas járatban haladunk tovább. A járat itt boltozódik. A szelvény látványos méretűre tágul. A fötte közelében vak kürtöket figyelhetünk meg. A folyosó végét is egy hatalmas terem képezi. Félmagasságban függőleges hasadék osztja ketté a termet. E hasadékon csak jól elrendezett készülékkel juthatunk tovább. A hasadék a barlang legmélyebb pontjára

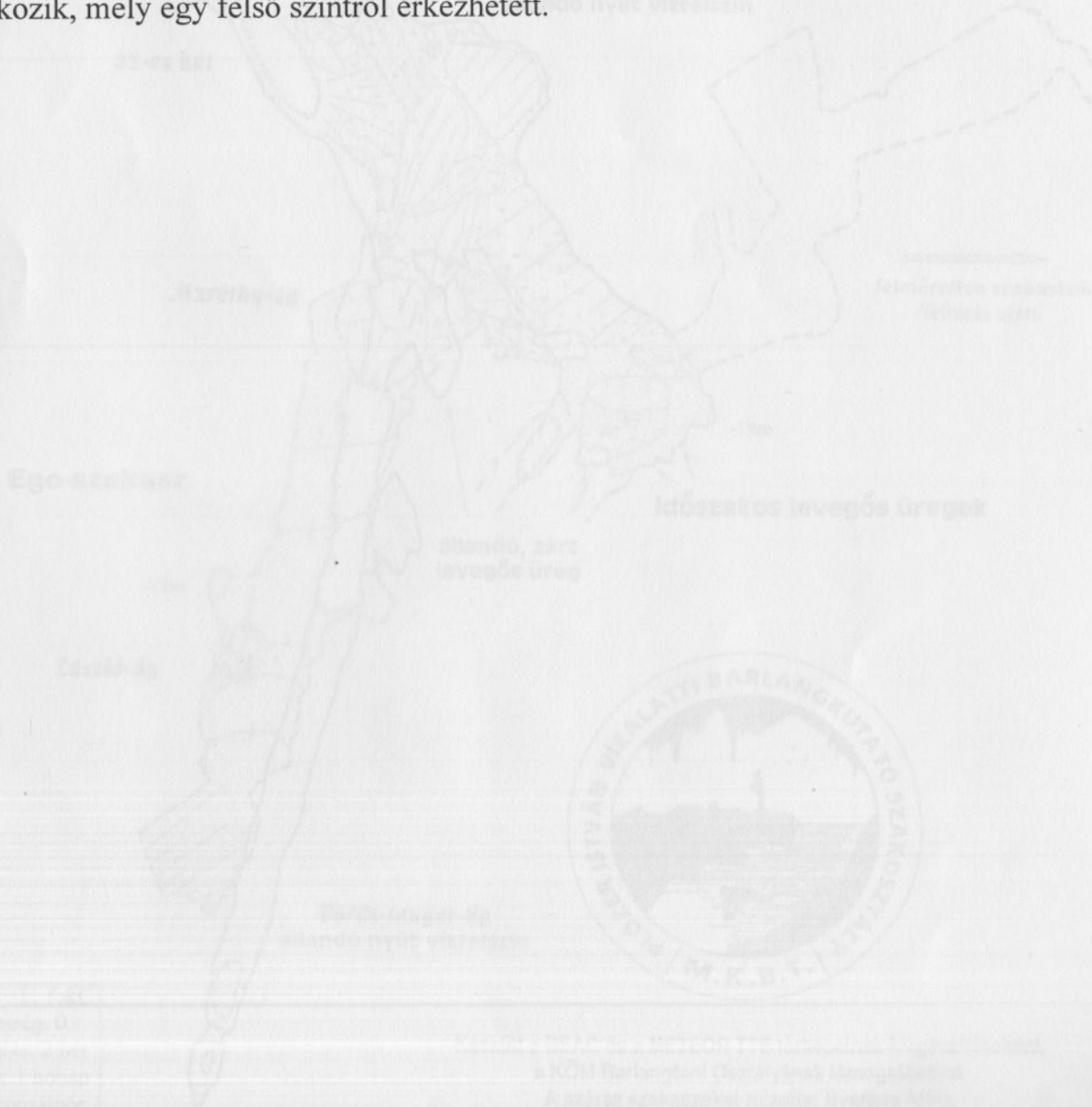
vezet. A járat szelvénye itt embernyi szélességű. Legalja –38 méterre van a vízfelszínről.

A létra mentén kialakított merülőbázistól két vezetőkötél visz a barlang felszín közelben húzódó járataiba. E járatok kb. 0 és 19 méter mélységben húzódnak, azonban nem teljesen zártak. Bennük az egyenes vonalú felszínre emelkedés megoldható. A 2.sz. tó maga több oldalág kiindulópontját képező terem. E teremben található az un. **–19-es kút**. A kút tulajdonképpen a tó víztere felé nyitott függőleges kiterjedésű járat. Belőle egy keresztasadék által több oldalág is indul. A Tó DK-i végében egy képződményes boltíven átúszva egy függőkötélhez érünk. A kötélfelső végétől D-felé levegős üregeket figyelhetünk meg. Belőlük egy átjáró nyílik az Ego-szakasz felé. Lemerülve kb. –15 méter mélységben ugyanennek a hasadéknak a nyomvonalában oldalfülke nyílik. Ebből a fülkéből egy kb. –15 méter mély akna nyílik. A kötélfelső –19méteres mélységénél K-felé boltíves bejáratú oldalág vezet az *Ördög sörözője* felé. Jelenleg e szakasz feltárás alatt áll, bejárása komplikált. A kötélfelső aljától egy másik kötélfelső indul ferdén ÉK-felé. Ez vezet át a tó termét kettéosztó beékelődött szikla alatt.

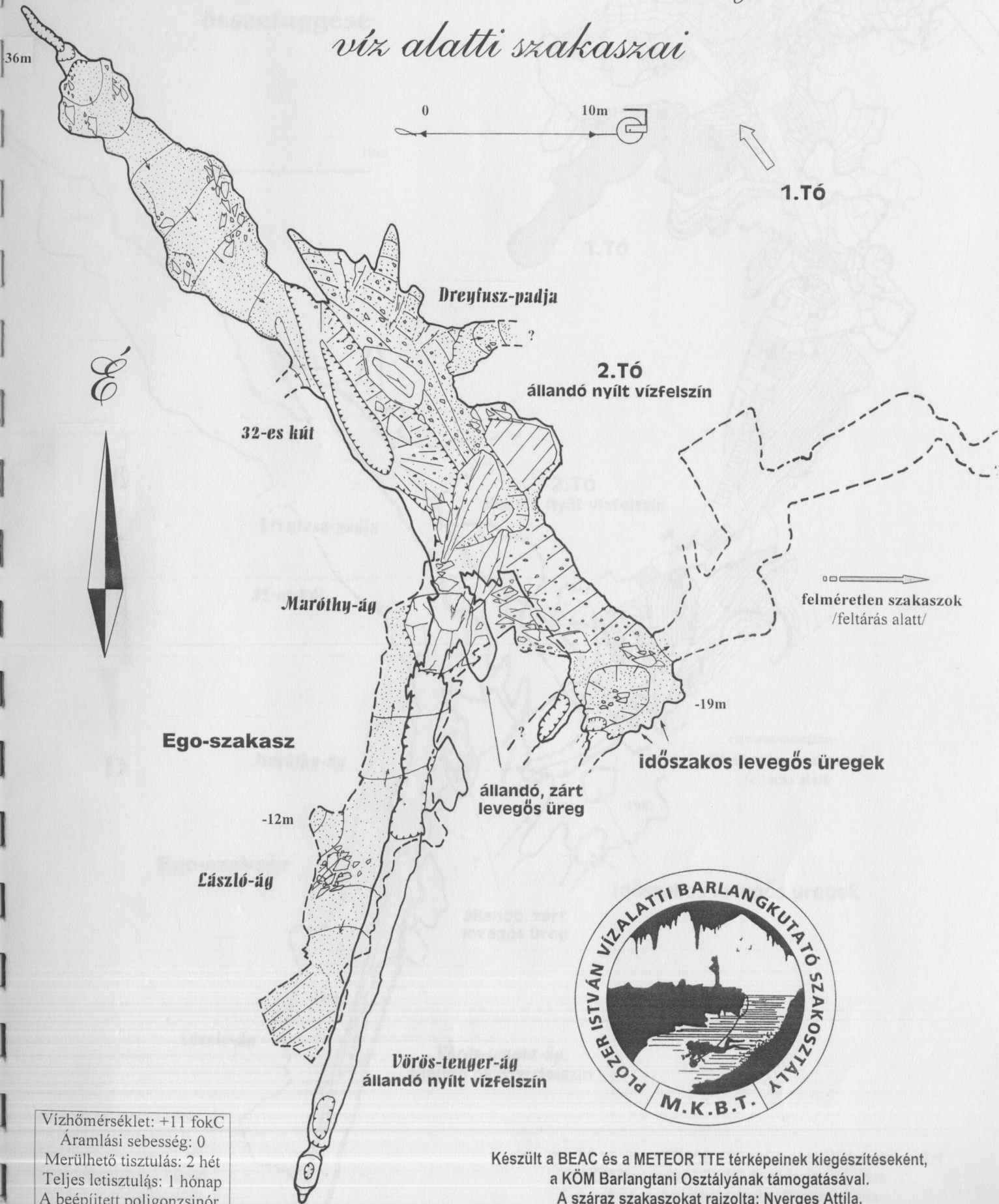
A merülőbázistól Ny felé indulva az *Ego-szakasz* függőleges szelvényű bejáratához érkezünk. A vezetőkötél a bejáratnál két irányban folytatódik. A felszín felé vezető kötélszakasz vezet az un. **Vörös-tenger ágba**. A járat a vízfelszín közelében húzódik. Magas hasadékba vezet fel a vezetőkötél, amely a vízfelszín felett 8-10 méter magasságba ível. A falakat mindenhol változatos aragonit, kalcit anyagú képződmények borítják. A járat 40 méter hosszban járható, bejárása azonban nem tanácsos. Méreteinél fogva elkerülhetetlen a falak érintése, ez pedig a képződmények biztos sérülését eredményezi. A Vörös-tenger-ág első kétharmada a víz alatt lefelé egy viszonylag keskeny hasadékban összeköttetésben áll a **Maróthy-ággal**. Megközelítése azonban a 2.sz. tónál lévő kötélfelsőágazásnál ajánlott. A Maróthy-ág bejáratát kb. 10 méter mélységben a tó alján felgyülemllett nagyobb sziklákból álló lépcső képezi. Ezen átkelve egy átlag 12 m mélységben

A Rákóczi 1. sz. barlang

húzódó vezetőkötél mentén jutunk be a Maróthy-ág 3-4 méter széles, és kb. 6-8 méter magas járatába. Ügyelni kell arra, hogy a járat talpát messze elkerüljük, ugyanis a felkavarodott üledék itt annyira finom szemcséjű, hogy kb. 1 hónap alatt tisztul le. A falakat hasonló tulajdonságú vastag mangános kéreg borítja. Jellegzetes kapu képezi a járatszakasz „végét”, ahol is a **László-ág**ba juthatunk be. A mélység alig növekszik, a méretek kissé bővülnek. A főte itt bezáródik, nincs kapcsolatban a fölötte húzódó Vörös-tenger-ággal. Egy helyen kürtő köti össze a két járatot, de bűvár felszereléssel nem járható. A járat, ill. terem végén egy újabb kapun keresztül a végponti terembe érkezünk. A fülkébe jobb oldalról iszaplejtő csatlakozik, mely egy felső szintről érkezhett.

A Rákóczi 1.sz. barlang víz alatti szakaszai

Vízhőmérséklet: +11 fokC
 Áramlási sebesség: 0
 Merülhető tisztulás: 2 hét
 Teljes letisztulás: 1 hónap
 A beépített poligonzsinór
 vezetőkötélnek is használ-
 ható. Átmérője: 4mm

Készült a BEAC és a METEOR TTE térképeinek kiegészítéseként,
 a KÖM Barlangtani Osztályának támogatásával.

A száraz szakaszokat rajzolta: Nyerges Attila.

A víz alatti szakaszokat felmérte:

PLÓZER ISTVÁN Viz Alatti Barlangkutató Szakosztály

Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998

a Rákóczi 1.sz. barlang „száraz” és víz alatti szakaszainak összefüggése

0 10m

-36m

É

D

Dreyfusz-padja

32-es kút

Maróthy-ág

Ego-szakasz

-12m

László-ág

2.Tó
állandó nyílt vízfelszín

1.Tó

—> felméretlen szakaszok
/feltárás alatt/

-19m

időszakos levegős üregek

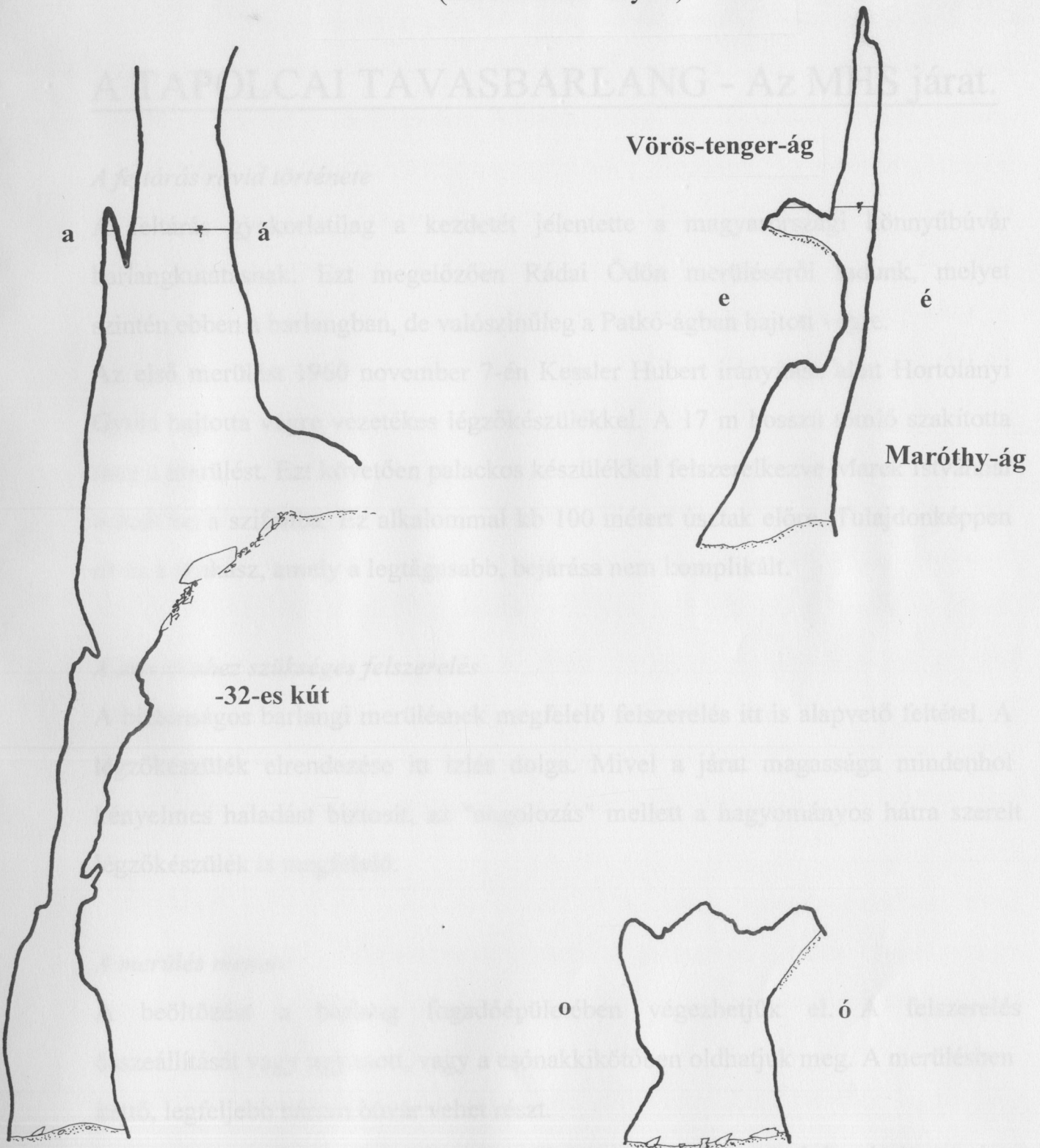
?
állandó, zárt
levegős üreg

Vörös-tenger-ág
állandó nyílt vízfelszín

Vízhőmérséklet: +11 fokC
Aramlási sebesség: 0
Merülhető tisztulás: 2 hét
Teljes letisztulás: 1 hónap
A beépített poligonzsinór
vezetőkötélnek is használ-
ható. Átmérője: 4mm

Készült a BEAC és a METEOR TTE térképeinek kiegészítéseként,
a KÖM Barlangtani Osztályának támogatásával.
A száraz szakaszokat rajzolta: Nyerges Attila.
A víz alatti szakaszokat felmérte:
PLÓZER ISTVÁN Víz Alatti Barlangkutató Szakosztály
Szerkesztette: Szabó Zoltán 1998

A Rákóczi 1.sz. barlang (keresztmetszvények)

0 10m

A TAPOLCAI TAVASBARLANG - Az MHS járat.

A feltárás rövid története

A feltárás gyakorlatilag a kezdetét jelentette a magyarországi könnyűbúvár barlangkutatásnak. Ezt megelőzően Rádai Ödön merüléséről tudunk, melyet szintén ebben a barlangban, de valószínűleg a Patkó-ágban hajtott végre.

Az első merülést 1960 november 7-én Kessler Hubert irányítása alatt Hortolányi Gyula hajtotta végre vezetékes légzőkészülékkel. A 17 m hosszú tömlő szakította meg a merülést. Ezt követően palackos készülékkel felszerelve Marek Istvánnal úsztak be a szifonba. Ez alkalommal kb 100 métert úsztak előre. Tulajdonképpen ez az a szakasz, amely a legtágasabb, bejárása nem komplikált.

A merüléshez szükséges felszerelés

A biztonságos barlangi merülésnek megfelelő felszerelés itt is alapvető feltétel. A légzőkészülék elrendezése itt izlés dolga. Mivel a járat magassága mindenhol kényelmes haladást biztosít, az "angolozás" mellett a hagyományos hátra szerelt légzőkészülék is megfelelő.

A merülés menete

A beöltözést a barlang fogadóépületében végezhetjük el. A felszerelés összeállítását vagy ugyanott, vagy a csónakkikötőben oldhatjuk meg. A merülésben kettő, legfeljebb három búvár vehet részt.

A korábban beépített betonlépcsőkön leereszkedünk, s ezzel kezdetét veszi a merülés. A meder alján körbetekintve jobbra és balra indulnak járatok. A bal első egy rövidebb folyosó, a Csónakázó körjárat alatt húzódik. A második egy összekötő járatba vezet, amely a 2. és a 3. tóhoz vezet. A jobb első járat lapos, nem járható, de összefügg az MHS-járatokkal, amelybe egy fehér MTK kábel mentén

indulunk el. Néhány kanyar után, 10 méterre a bejáratától jobbról csatlakozik be a Nagy-körjárat vezetőkötele. Továbbhaladva balra a járat folyosóvá tágul. Szélessége eléri a 6-8 métert. Gyakorlatilag az Ementáli szakasz járatai csatlakoznak itt a főágba. A főte megközelítőleg vízszintes, mennyezeti sík menti leszakadások hatására. Nagyrészt azonban üstszerűen oldott, rendkívül tagolt. Az oldalról becsatlakozó járatok környezetében még karcsú oszlopok is láthatóak, mihha a főtet támasztanak alá. A kitöltés jórészt kötörmelék, közte híg iszap. A méziszap sárgásszürke. Ez azonnal feltűnik mihelyt megállunk körülnézni. Az áramlás ugyanis nagyjából azonos sebességgel halad velünk, és a felkavart üledék tejszerűen opálossá teszi a vizet. Hatvan méter után a főte aláhajlik, jellegzetes szájszerű kapun úszunk át. Öt-hat méter megtétele után a főág merőlegesen jobbra fordul. A szelvény itt szerényebb, de még mindig kényelmes, elliptikus szelvényű. Főleg jobbról csatlakoznak be járatok, amelyek az MHS labirintusába vezetnek. Ezek a szakaszok kívül esnek az aktív vízáramlási zónán, rájuk a lassú feliszapolódás a jellemző. (Ennek az a magyarázata, hogy a kőzet elenyésző százaléka oldható, így a kőzet nagy részét alkotó kavicsfrakció a járat alján gyűlik össze, oldhatatlan iszappal keverve.) A kanyartól kb. 30 méterre a járat ellaposodik, és kb 10-15 méteren keresztül kúszásra kényszerít. innen kb 15 méterre jobbról vezetőkötéll csatlakozik be, de mi az MTK kábel mentén haladunk tova. Felemelkedünk, és a Pöcei-főteremben találjuk magunkat. Az itteni kevés levegő nem a legalkalmasabb a belégzésre. Nevét ugyanis az innen nyíló Pöce-teremben felhalmozódott felszíni eredetű anyagról kapta. A termből ismét alámerülve meredeken haladunk lefelé kb. 4 méteres mélységbe. Ez a merülés legmélyebb pontja. Húsz méter után ismét felemelkedve a Nagy-terembe érünk. Itt egy felszakadásból származó törmelékkúp emelkedik. Innen műanyag cső mentén indulunk tovább. Eddig 132 métert tettünk meg. Lemerülve jobbra fordulunk és nagy ívben visszafelé haladunk. Több járat csatlakozik itt be, amelyek a labirintusba, ill. a Nagy körjárat korábban szárazon feltárt összekötő kuszodájába

visznek. Ez a szakasz azonban valószínűleg egy újabb vízszintcsökkentésig sötétben marad. Az Északi-szifonba vezető folyosó előtt jobbra fordulunk, majd egy 10 méteres kanyargós járat után visszacsatlakozunk a főág MTK kábelére, amely mellett elhaladtunk. Ha valamilyen probléma lépett fel ez utóbbi szakaszban, vagy akár egy szusszanásnyi pihenést igénylünk, jobbra indulva a Pöcei-főterembe jutunk. Amennyiben folytatjuk utunkat, balra a főágon át ugyanazon az útvonalon haladhatunk vissza a csónakkikötőbe. Ha kellőképpen kimért mozdulatokkal "lábujjhegyen" jöttünk be, úgy kifelé is áttetsző vízben élvezhetjük ezt a fantasztikus barlangot.

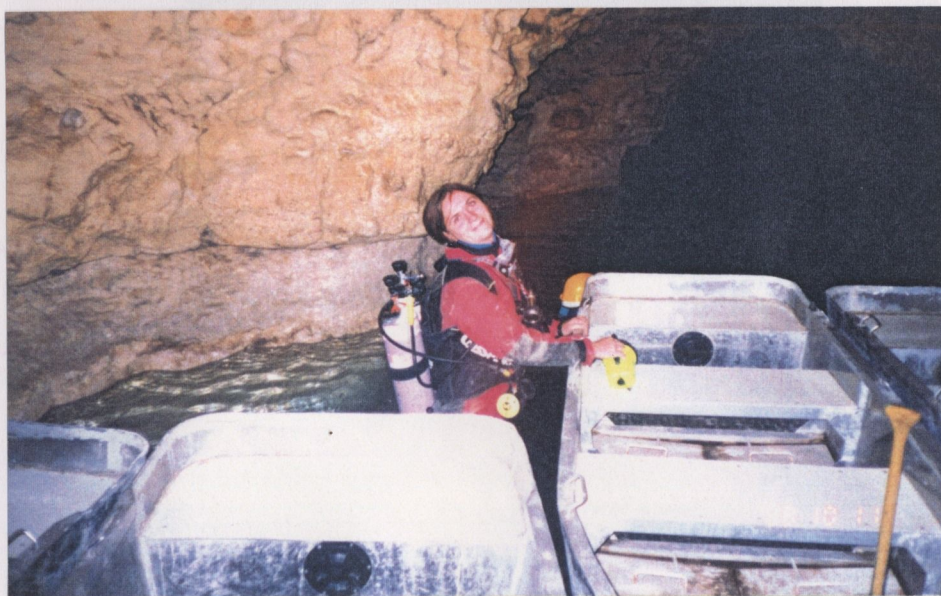
CSOPORTÉLET

Szakosztályunk továbbra is a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretein belül működik, a Rózsadombi Kinizsi Sportegyesület oltalmában. Ez az év a tagság állapotában nem hozott komoly változásokat. Érdeklődő akadt szép számmal, azonban a tavalyi baleset óta a tevékenységet szigorúbb feltételek közé szorítottuk. A merülések megízlelőit jórészt Tapolcán láttuk vendégül. Így került sor egy barlangász-búvár találkozóra januárban. A Szent György-hegy látogatással egybekötött merüléssorozaton több barlangász barátunkat sikerült megmerültetni a barlang tavaiban. Ezen a hétvégén két profi búvárt is elkísértünk a víz alá.

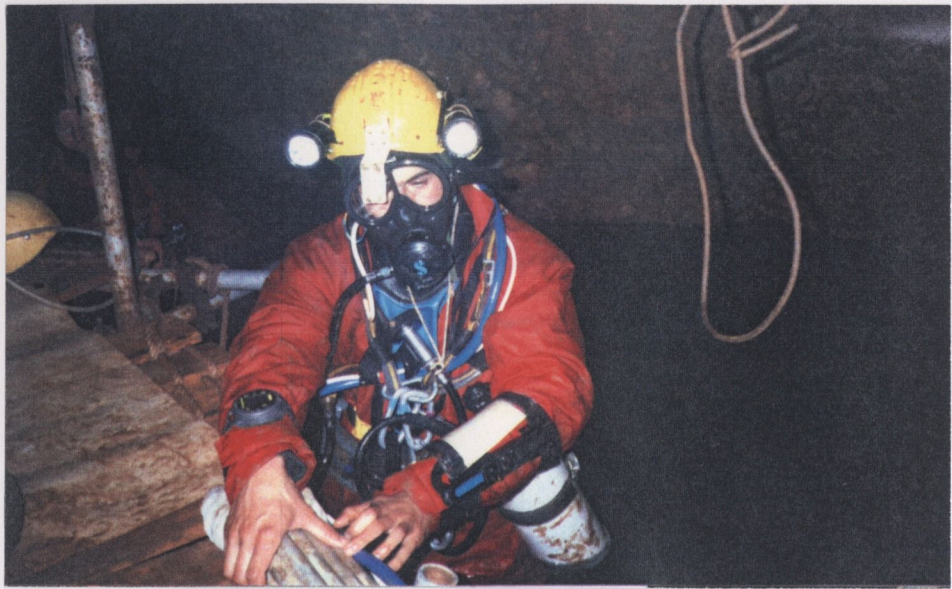
Csoportunk anyagi helyzete egyáltalán nem mondható megoldottnak. A legégetőbb problémákat nagyrészt a szerződéses munkákból adódó pénzekkel enyhítjük.

Erre az évre legfőbb feladatként a Rákóczi-barlang víz alatti szakaszainak megismerését, és térképezését tűztük ki. Számos hétvégét töltöttünk el egyebek mellett a barlang látogatásával. Ebből 5 hétvégét a felmérések igényeltek. A térkép mellett folyamatosan, ill. a lehetőségekhez képest videofilmet forgattunk a víz alatti szakaszokról. Jósvafői táborunkat Aug. 13-20-ig rendeztük meg. A több-kevesebb sikerrel lebonyolított akció jövőre folytatandó, de mindenképpen nagyobb segítséget igényel. Valahogy eszünkbe jutott abakonybéli Szarvad-árok barlangja is. Csoportunknak vannak pártolói és szimpatizánsai, akikkel együtt nagy táborozást rendeztünk a Kőrös-hegy lábánál.

Ősszel három Török állampolgárságú búvárt láttunk vendégül, akikkel az interneten ismerkedtünk meg. Az egy hetes ittartózkodásuk során Tapolcán barlangi búvár oktatásban részesítettük őket, mely után sikeres vizsgával térhettek haza. Ősztől a szabad budapesti estéinket előzetes megbeszélések után a Molnár János-barlangban tölthették el. A szilvesztert megelőzően egy hetet Jósvafőn töltöttünk. Ezalatt megkezdük újabb szerződéses munkánkat, a Rövid Alsó-barlang felmérését, valamint a Rákóczi-barlangban feltártuk a már előszilveszteri hangulatban mulató Ördög sörözőjét.

Előzetes munkaterv az 1999. évre

- A Tavasbarlang kutatása, térképezése
- A Kórház-barlanggal kapcsolatban kimutatott kapcsolat realizálása
- A Kossuth-barlang kutatása
- A Rákóczi-barlang kutatása, térképezése
- A Molnár János-barlang kutatása
- A Szarvad-árki ODK-s barlang kutatása, ásatása
- Földtani, hidrológiai kutatások
- Külföldi expedíciók lebonyolítása
- Részvétel a Csehországi bűvár találkozón